

กลุ่ม F

ศิลปศาสตร์ / มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กลุ่ม F ศิลปศาสตร์ /มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ภาพสะท้อนรูปแบบครอบครัวไทยในนวนิยายของภาพิมล LEI TINGLIN, รัชนีพร ศรีรักษา	1
ความสัมพันธ์ของบุคคล: ภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมรางวัลยูนิเซฟไทย พ.ศ. 2564-2566 CHEN YING, จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ	14

ภาพสะท้อนรูปแบบครอบครัวไทยในนวนิยายของภาพิมล*

Reflections of Thai Family Type in Novels of Phapimol

LEI TINGLIN*, รัชนีพร ศรีรักษา

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Email : 1992745929@qq.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนรูปแบบครอบครัวไทยในนวนิยายของภาพิมล มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนรูปแบบครอบครัวไทยในนวนิยายของภาพิมล ขอบเขตของการวิจัยคือ นวนิยายของภาพิมลที่มีครอบครัวเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินเรื่อง จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) พรางพนา ปี 2566 2) Water & Fire คู่ร้อน...ซ่อนเร้น ปี 2564 3) ตะวันข้างแรม ปี 2561 4) น้ำค้างเปื้อนสี ปี 2560 5) แกะรอยกามเทพ ปี 2558 6) กว่าจะถึงพรุ่งนี้ ปี 2555 ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสารและวิเคราะห์ตัวบทนวนิยาย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของครอบครัวไทยในนวนิยายของภาพิมล มี 2 ประเภท ได้แก่ 1) ครอบครัวเดี่ยว มีสมาชิกประกอบครอบครัว 1- 2 รุ่น แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ ครอบครัวที่พ่อแม่ลูกอาศัยอยู่ด้วยกัน ครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ ครอบครัวที่พ่ออยู่กับลูก ครอบครัวที่แม่อยู่กับลูก ครอบครัวเด็กกำพร้า 2) ครอบครัวขยาย มีสมาชิกประกอบครอบครัว 3 รุ่นขึ้นไป คือปู่ ย่า ตา ยาย ป้า น้า อา ลุง หลานอาศัยอยู่ด้วยกัน หรือพี่น้องกับหลานอาศัยอยู่ด้วยกัน หรือป้ากับหลานอาศัยอยู่ด้วยกัน

คำสำคัญ : ภาพสะท้อน รูปแบบครอบครัวไทย นวนิยาย

Abstract

This research aims to analyze reflections of Thai family type in six novels of Phapimol, published during 2012 – 2023, including The Mystic Jungle (2023); Water & Fire (2021); The Waning Sun (2018); The colored Dew (2017); Stalking the Cupid (2015); and Until Tomorrow (2012); The researcher used document research methods and textual analysis. The research finds two Thai family types in the novels studied, as the following. 1) Single family, comprising of one or two generations living together in various ranges of parents and children; senior and junior relatives; single dad with a child; single mom with a child; and orphans. 2) Extended family, comprising of three generations of grandparents; aunts and uncles; and nephews and nieces living together. Otherwise, brothers and sisters living with nephews or nieces, or aunts living with nephews or nieces are also found.

Keywords: Reflections, Thai family Type, novel.

---

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาพสะท้อนครอบครัวไทยในนวนิยายของภาพิมล” หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทนำ

นวนิยายเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสังคมอย่างมาก นวนิยายไม่ได้มีไว้เพื่อความบันเทิงเท่านั้นแต่ยังบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับความคิดเห็น อารมณ์ ความรู้สึกของมนุษย์ และภาพสะท้อนวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมอีกด้วย วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2541, น. 197) ได้กล่าวว่า นวนิยายสะท้อนภาพของสังคมให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องราวของกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันภายใต้ระบบวัฒนธรรมเดียวกัน สิ่งที่นักประพันธ์เขียนขึ้นก็ย่อมเป็นสิ่งที่มิในสังคมหรือได้รับอิทธิพลจากสังคม สิ่งแวดล้อม และระบบวัฒนธรรมรอบตัว ไม่ว่านักประพันธ์จะมีเจตนาสะท้อนภาพสังคมไว้ในเนื้อหานวนิยายหรือไม่ก็ตาม จากข้อความดังกล่าว จึงเกิดมีนวนิยายของไทยจำนวนมากที่สะท้อนสภาพสังคมไทยในหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องราวของครอบครัวไทยที่เริ่มมีความซับซ้อนและหลากหลายไปตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม นวนิยายแนวชีวิตครอบครัวจะทำให้มองภาพครอบครัวในสังคมไทยในแต่ละช่วงสมัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ครอบครัวไทยเป็นหน่วยสำคัญของสังคมไทย เป็นรากฐานชีวิตของมนุษย์ทุกคนขึ้น และครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีความสำคัญ มีความหมายและมีคุณค่า รสริน ดิษฐบรรจง, สิริวรรณ นันทจินทุล, และ ประเทือง ทินรัตน์ (2554, น. 137-158) ได้กล่าวว่า นวนิยายชีวิตครอบครัวเป็นนวนิยายที่มีเนื้อหากล่าวถึงเรื่องราวชีวิตครอบครัวเป็นหลักใหญ่ นวนิยายเป็นสื่อกลางสำคัญในการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ผู้เขียนมักนำเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาเรียบเรียงผ่านแง่มุมต่าง ๆ ของตัวละครเพื่อสะท้อนให้เห็นความเป็นไปของสังคม นวนิยายแนวชีวิตครอบครัวจึงเป็นเรื่องเล่าร่วมสมัยที่เสนอสาระของชีวิตที่เลียนแบบสภาพสังคมจริงที่แสดงแง่มุม ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ รูปแบบครอบครัวและความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

ภาพิมล เป็นนามแฝงของเพทชาย จิรวงศ์พัฒน์ เธอเป็นนักเขียนนวนิยายที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ARC Award ประจำปี พ.ศ. 2560 รางวัลหนังสือดีเด่นหมวดนวนิยายประจำปี 2562 จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรางวัลชนะเลิศประเภทนวนิยายรางวัล เซเวนบุ๊กอะวอร์ด พ.ศ. 2562 จากนวนิยายเรื่อง ใต้ฝุ่น โดยใช้นามปากกา โกลาบ จัน ได้นำเสนอเรื่องราวของหญิงสาวลูกครึ่งไทย-อังกฤษที่ต้องไปใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางสงครามในประเทศอัฟกานิสถานซึ่งผู้เขียนได้สอดแทรกข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคม-วัฒนธรรม การเมือง ภาษา ค่านิยม และวิถีชีวิตประจำวันไว้อย่างแนบเนียน (ARC Award-อ้าอะวอร์ด, 2560; สพฐ.คัดหนังสือดีเด่นประจำปี 62 จำนวน 12 เล่ม หวังกระตุ้นการอ่าน, 2562; สำนักกิจการเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป.) นอกจากนี้แล้วงานเขียนของเธอมีลักษณะเด่นคือนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัวที่มีตัวละครต้องฟันฝ่าอุปสรรคในการช่วยเหลือเลี้ยงดูลูกที่มีร่างกายไม่แข็งแรง ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และตัวละครที่มองเห็นคุณค่าในตัวเอง ซึ่งเหมือนกับตัวของผู้เขียนเองที่ป่วยด้วยโรคเซลล์ประสาทไขสันหลังเสื่อมจากพันธุกรรมตั้งแต่ยังเด็ก มีผลให้กล้ามเนื้ออ่อนแรงและร่างกายถดถอยลงเรื่อย ๆ แต่เธอก็สามารถช่วยเหลือตนเองและเป็นผู้เขียนนวนิยายได้ งานเขียนของเธอจึงมีการผสมผสานประสบการณ์ส่วนตัวบางอย่างเข้ากับตัวละครในนวนิยายได้อย่างที่น่าสนใจ อย่างเช่น นวนิยายเรื่อง ไซไฟสุทธิ เป็นเรื่องราวครอบครัวของมัทรีที่ต้องเลี้ยงดูลูกสาวคือปลายฟ้าซึ่งเป็นโรคกล้ามเนื้ออ่อนแรงตั้งแต่เกิดอย่างเข้มแข็งและอดทน และนวนิยายเรื่องพรางพนา เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวของภูผาที่ต้องดูแลหลานสาวคือชิงอิงอิงเป็นทั้งกระดูกเปราะ เบาหวาน ธาลัสซีเมีย และแพ้ภูมิตัวเอง ไม่สามารถใช้ชีวิตเหมือนคนปกติ เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นชาวจีนและกำลังศึกษาหลักสูตรการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนครอบครัวไทยในนวนิยายของภาพิมลเพื่อให้เข้าใจสภาพของครอบครัวไทย ทั้งในด้านรูปแบบของ

ครอบครัวและความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว ซึ่งข้อมูลความรู้ต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาเรื่องของครอบครัวไทยได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนรูปแบบครอบครัวไทยในนวนิยายของภาพิมลมีครอบครัวเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินเรื่อง กล่าวคือในนวนิยายเรื่องนั้น ๆ จะมีการดำเนินเรื่องที่กล่าวถึงรูปแบบครอบครัวไทย จากเกณฑ์ดังกล่าวทำให้ได้นวนิยายของภาพิมลที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) พรางพนา ปี 2566 2) Water & Fire คู่ร้อน...ซ่อนเร้น ปี 2564 3) ตะวันข้างแรม ปี 2561 4) น้ำค้างเปื้อนสี ปี 2560 5) แกะรอยกามเทพ ปี 2558 6) กว่าจะถึงพรุ้งนี้ ปี 2555

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรม

วรรณกรรมมีความผูกพันกับสังคมอย่างใกล้ชิด วรรณกรรมสะท้อนสังคมได้อย่างชัดเจน เพราะวาทกรรมเป็นผลงานของผู้ประพันธ์ที่อาศัยอยู่ในสังคมยุคนั้น ๆ วรรณกรรมของผู้ประพันธ์แต่ละคนมีลักษณะและความคิดของตัวเอง จึงทำให้ผู้อ่านวรรณกรรมได้เห็นภาพสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ค่านิยม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างหลากหลาย

2. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวไทยในนวนิยาย

ครอบครัวไทยเป็นหน่วยสำคัญของสังคมไทย ครอบครัวเป็นรากฐานชีวิตของมนุษย์ทุกชนชั้นและครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีความสำคัญ มีความหมายและมีคุณค่า เพราะสถาบันครอบครัวจะพัฒนาภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมนั้น ๆ ครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดค่านิยม ปลูกฝังความเชื่อ พัฒนาทัศนคติ กำหนดบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของคนในครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ในนวนิยายแนวชีวิตจะสะท้อนให้เห็นความหลากหลายของรูปแบบครอบครัวไทยมีทั้งครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และวิเคราะห์ตัวบทนวนิยาย (Textual Analysis) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนรูปแบบครอบครัวไทย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษาชีวประวัติและวรรณกรรมของภาพิมลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษานวนิยายของภาพิมลที่ตีพิมพ์เผยแพร่แล้วทุกเรื่องและทุกประเภท
4. นำเสนอคัดเลือกนวนิยายที่สะท้อนรูปแบบครอบครัว ชีวิตความเป็นอยู่ที่ปรากฏในนวนิยายของภาพิมลจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) พรางพนา ปี 2566 2) Water & Fire คู่ร้อน...ซ่อนเร้น ปี 2564 3) ตะวันข้างแรม ปี 2561 4) น้ำค้างเปื้อนสี ปี 2560 5) แกะรอยกามเทพ ปี 2558 และ 6) กว่าจะถึงพรุ้งนี้ ปี 2555
5. วิเคราะห์ภาพสะท้อนรูปแบบครอบครัวไทยในนวนิยายของภาพิมล

6. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาพสะท้อนรูปแบบครอบครัวไทยในนวนิยายของภาพิมลผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบของครอบครัวไทยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) กับครอบครัวขยาย (Extended family) หรือเรียกว่าครอบครัวร่วม (Join family) ครอบครัวเดี่ยว หมายถึง ครอบครัวที่พ่อแม่และลูกอาศัยอยู่ด้วยกัน รวมถึงลูกบุญธรรมที่อาศัยอยู่ร่วมกันกับพ่อแม่หรือพี่น้องหรือญาติไม่เกินสองรุ่น ส่วนครอบครัวขยาย หมายถึง ครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ด้วยกันตั้งแต่ 3 รุ่นขึ้นไป หรือมีญาติและพี่น้องอาศัยอยู่ร่วมกันในครอบครัว เช่น ตากับหลานอยู่ด้วยกัน พี่น้องที่มีการแต่งงานแล้วแต่ยังอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน เป็นต้น สำหรับนวนิยายของภาพิมลปรากฏ ภาพสะท้อนรูปแบบของครอบครัว ดังนี้

1. ครอบครัวเดี่ยว

จากการศึกษานวนิยายของภาพิมลพบว่า รูปแบบของครอบครัวประเภทนี้แบ่งเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ ครอบครัวที่พ่อแม่ลูกอยู่ด้วย ครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ ครอบครัวที่พ่ออยู่กับลูก ครอบครัวที่แม่อยู่กับลูก และครอบครัวเด็กกำพร้า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 ครอบครัวที่พ่อแม่ลูกอาศัยอยู่ด้วยกัน จัดเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ มีปรากฏอยู่ในนวนิยายของภาพิมล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง แกะรอยกามเทพ กล่าวถึง ครอบครัวของอุ้มบุญ ประกอบด้วยสมาชิกที่อาศัยอยู่ในบ้านร่วมกัน 5 คน ได้แก่ พ่อชื่อบุญรอด แม่ชื่อฤทัย พี่ชายคนโตชื่อรุ่ง พี่สาวคนรองชื่อทิว และตัวเธอเองอุ้มบุญซึ่งเป็นลูกคนสุดท้ายที่มีอายุห่างจากพี่ชายเก้าปี และพี่สาวเจ็ดปี ดังตัวอย่าง

'อุ้มบุญ' ลูกสาวคนสุดท้ายที่นานครั้งจะกลับบ้านด้วยทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ นั่งอยู่บนแคร่ 'ไม้ไผ่' ที่มีทั้งครกทั้งเขียงและเครื่องครัวสารพัดวางคว่ำอยู่ เธอมองแม่ทำงานงๆ หน้าเป็นมันชื้นเหงื่อ แต่ก็ยังมีรอยยิ้มเมื่อท่านหันมาหลังจากคว่ำจานใบสุดท้ายเสร็จ

เธอไม่เข้าใจและสงสัยมาตลอดยี่สิบห้าปีว่าแม่ทำทุกอย่างเพื่อคนในบ้านได้อย่างไร โดยเฉพาะเมื่อได้ยินเสียงหัวเราะลั่นของพ่อกับพี่ๆ ดังมาจากหน้าบ้าน

"บอกแล้วว่าไม่ต้องมาเฝ้า ดูซิ ยุงกัดแดงเขียว"

ฤทัยโบกมือไล่ยุงออกจากขาของลูก ไม่ว่าจะวันกี่ปีเธอก็มองลูกสาวคนเล็กที่อายุห่างจากพี่น้องเป็นเด็กอยู่ดี...

เธอหมายถึงพี่ชายและพี่สาวซึ่งอายุห่างจากตนถึงเก้าปีและเจ็ดปีตามลำดับ พี่ชายคนโตนั้นเป็นวิศวกรปิโตรเลียม ขณะที่พี่สาวซึ่งเป็นไม้เบื่อไม้เมากับเธอออกจากงานมาอยู่บ้านโดยไม่ได้ทำงานอะไรสองปีแล้ว

(แกะรอยกามเทพ, 2558, น. 7-8)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ครอบครัวของอุ้มบุญ เป็นรูปแบบของครอบครัวเดี่ยวที่พ่อแม่และลูกอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน ในครอบครัวไทยที่มีลูกหลายคนอาศัยอยู่ร่วมกัน พ่อแม่อาจจะแสดงออกถึงความรักที่มีต่อลูก

แต่แต่ละคนแตกต่างกันไป เช่น การแสดงออกในด้านความรักความห่วงใยของพ่อแม่ที่มีต่ออุ้มบุญซึ่งเป็นลูกสาวคนสุดท้อง ถึงแม้เรียนจบทำงานแล้วแต่เมื่อกลับไปอยู่ในครอบครัว พ่อแม่ก็จะรู้สึกว้าวุ่นเป็นเด็กที่ต้องดูแลใส่ใจอยู่เสมอ

1.2 ครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ มีปรากฏอยู่ในนวนิยายของภาพิมล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง ตะวันข้างแรม กล่าวถึง ทริกันต์ตั้งแต่คุณแม่ของเธอเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งทริกันต์ก็ใช้ชีวิตอยู่กับคุณตาของเธอคือวิษณุมากกว่าสิบปี คุณตาให้ความรักความอบอุ่นและเลี้ยงดูเธอมาอย่างดี คุณตาของทริกันต์เป็นประธานบริษัทหลักทรัพย์อนิกันท์ เขาต้องการให้ทริกันต์สืบทอดธุรกิจต่อไปแต่เธอไม่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญด้านนี้ ดังนั้น เขาจึงขอให้ทริกันต์แต่งงานกับกาจพลนักธุรกิจหนุ่มอนาคตไกล ผู้ชายที่เขาไว้ใจและเชื่อว่าจะช่วยทริกันต์ดูแลธุรกิจของครอบครัวได้อย่างดี โดยการแต่งงานนี้เป็นแต่งงานแต่ในนามเพราะทริกันต์กับกาจพลไม่ได้มีความรักต่อกัน ทริกันต์ยอมตกลงแต่งงานกับกาจพลและหลังจากนั้นกาจพลก็ได้ย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านของทริกันต์ ดังตัวอย่าง

คุณตาคงได้คำตอบแล้วว่าคนคนนั้นคือกาจพล ไม่ใช่หลานสาวซึ่งไม่มีหัวทางธุรกิจและไม่เคยถูกพร่ำสอนว่าต้องรับผิดชอบแบกภาระแทนท่าน คุณตาทำทุกอย่างเพื่อความสบายของเธอตลอดมา เมื่อคิดว่าการแต่งงานเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจกับบุรุษผู้นั้นจะช่วยแบ่งเบาความห่วงกังวลของท่าน ทริกันต์ก็น้ำท่วมปากเกินกว่าจะปฏิเสธ...

(ตะวันข้างแรม, 2561, น. 16)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า รูปแบบครอบครัวเดี่ยวที่เกี่ยวข้องและเป็นเครือญาติมาอาศัยอยู่ด้วยกันหลังจากที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิตไปแล้ว เป็นอีกลักษณะของครอบครัวไทยที่แสดงถึงความผูกพันกันของญาติพี่น้องที่จะช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน หากเป็นครอบครัวที่มีธุรกิจก็อาจจะให้ลูกหลานสืบทอดต่อไป เมื่อแต่งงานแล้วหากยังมีความจำเป็นต้องอยู่ร่วมกับครอบครัวเดิมก็อาจจะให้ฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิงย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในบ้านเดียวกัน อย่างเช่น ทริกันต์ใช้ชีวิตอยู่กับคุณตาเพียงสองคนหลังจากที่แม่ของเธอเสียชีวิตคุณตาเลี้ยงดูให้ความรักและความห่วงใยเธออย่างดี และเมื่อเขาเสียชีวิตก็ต้องการให้ทริกันต์สืบทอดธุรกิจต่อไป แต่เธอไม่มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญด้านนี้ ดังนั้น เขาจึงขอให้ทริกันต์แต่งงานกับกาจพลนักธุรกิจหนุ่มอนาคตไกล และเมื่อเธอได้แต่งงานกับกาจพลตามคำขอร้องของคุณตาเธอก็ให้กาจพลย้ายเข้ามาอยู่ที่บ้านเดียวกัน

นวนิยายเรื่อง กว่าจะถึงพรุ้งนี้ กล่าวถึง ราตรีที่ทิ้งลูกสาวของตนเองชื่อรุ่งทิพย์ไว้ให้พ่อคือทองสุขเลี้ยงตั้งแต่ยังเล็ก เธอกับพ่อทะเลาะกันจนเธอต้องหนีออกมาจากบ้านและใช้ชีวิตอย่างลำบากจนกระทั่งมีลูกเธอเลิกกับแพน เมื่อคลอดลูกจึงแอบเอาไปวางทิ้งไว้ที่หน้าบ้านของพ่อซึ่งเป็นห้องแถวเปิดร้านขายของ เพราะเธอต้องทำงานไม่สามารถเลี้ยงดูลูกสาวได้ และคิดว่าหากทิ้งลูกให้อยู่กับพ่อก็น่าจะปลอดภัยกว่า ทองสุขเมื่อเห็นรุ่งทิพย์ที่ถูกทิ้งไว้ก็ไม่พอใจแต่ทำอะไรไม่ได้จึงต้องรับเลี้ยงรุ่งทิพย์ ดังตัวอย่าง

...ดวงตาฝ้าฟางคราตมองความโกลาหลน้อย ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นหน้าห้องแถวของตนด้วยความไม่พอใจ ยายแก่อ้วนท้วมดูจะกล้าหาญชาญชัยที่สุดเมื่อแกก้าวไปใกล้ชายชรากว่าใครเพื่อน พร้อมห่อผ้าในอ้อมแขนอวบอูม...

"ฉันทเฒ่าเด็กคนนี้น้ำบ้านพี่สุก"

ทองสุกปรายตาดูทารกน้อยในห่อผ้าแวบหนึ่งราวไม่ใช่ธนะของตน

"แล้วไง"

"หลานพี่หรือเปล่าละฮี้ มีคนเห็นราตรีเมื่อเข้ามิดนี้ด้วย แต่เขาไม่แน่ใจ"

"อีราตรี!"

...ชายชราหาได้ฟังไม่ นัยน์ตาทั้งคู่แดงจ้ำอย่างแสนเจ็บแค้นเมื่อตระหนักว่า
ลูกสาวที่หนีออกจากบ้านไปย้อนกลับมาสร้างความอับอายให้แก่ตน...

"มันไม่ใช่หลานข้า" เขาโพล่งหลังตรงตอก "ไหนละอีราตรี แม่มันอยู่ไหนละ
เธออย่าเที่ยวหาเหามาให้ฉันทัน หลักฐานสักชิ้นก็ไม่มี"

"แต่มีจดหมายนะลุง..."

"หนูรู้ว่าพ่อคงอับอายและโกรธเกลียดหนูมากที่หนูหนีออกจากบ้านเมื่อสอง
ปีก่อน เราต่างก็อดอดกับสถานะพ่อลูก เหมือนที่หนูรู้สึกกับเด็กคนอื่นเช่นกัน หนูยก
มันให้พ่อแล้ว พ่อจะทำอย่างไรกับมันก็ตามใจเถอะ หวังว่ามันคงไม่เป็นเหมือนหนู
อีกคน"

(กว่าจะถึงพรุ่งนี้, 2555, น. 6-8)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า รูปแบบของครอบครัวไทยบางครอบครัวนั้นอาจจะมีสมาชิกที่อยู่ร่วมกัน
ไม่เกินสองรุ่นคือ ตากับหลานเพียงสองคน อย่างเช่น ครอบครัวของตาสุกที่ต้องดูแลหลานคือรุ่งทิพย์ ถึงแม้จะไม่
ต้องการเลี้ยงดูแต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้เพราะรุ่งทิพย์ถือเป็นหลานที่เกิดจากลูกสาวของตนเอง ซึ่งจัดเป็นครอบครัว
เดี่ยว รูปแบบดังกล่าวอาจเกิดจากครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกันหรือครอบครัวที่พ่อหรือแม่อยู่ในวัยทำงานและมักจะ
ทำงานในเมืองแล้วส่งลูกไว้ให้ปู่ย่าตายายหรือญาติผู้ใหญ่ช่วยเลี้ยงดู เพราะคิดว่าจะอย่างน้อยที่สุดเด็กก็จะมีคนคอยดูแล

1.3 ครอบครัวที่พ่ออยู่กับลูก หมายถึง ครอบครัวที่แม่เสียชีวิตหรือแม่แยกทางกับพ่อ ผู้เป็นพ่อต้อง
เลี้ยงดูลูกตามลำพัง เรียกครอบครัวแบบนี้อีกอย่างหนึ่งว่า ครอบครัวพ่อเลี้ยงเดี่ยว มีปรากฏอยู่ในนวนิยายของภาพิมล
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง กว่าจะถึงพรุ่งนี้ กล่าวถึง รสรินชื่อเล่นชื่อโรส คุณพ่อของเธอคือพลโททฤษฎี เมื่อ
คุณแม่ของเธอเสียชีวิตคุณพ่อได้ส่งให้เธอไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกาจนกระทั่งเรียนจบและทำงาน พลโททฤษฎีชราอายุ
มากแล้วและสุขภาพไม่ดีมีปัญหาเกี่ยวกับหลอดเลือดหัวใจ ดังนั้น เขาจึงเป็นห่วงและต้องการให้รสรินกลับมาแต่งงาน
กับพิรุณลูกน้องที่เขาไว้ใจช่วยดูแลต่อไป พิรุณเป็นนายทหารคนสนิทของพลโททฤษฎีเขาเป็นนายทหารหนุ่มที่มีความ
สามารถและมีอนาคตไกล ดังตัวอย่าง

ทว่าตอนนี้ผู้เป็นพ่อเริ่มห่วงกังวลเสียแล้ว ลูกผู้หญิงตัวคนเดียวจะอยู่
อย่างไรยามแก่เฒ่า ดูอย่างเขาปะไรที่ต้องหาเพื่อนแก้เหงามาเติมเต็ม หากอนาคต
ลูกต้องเป็นเช่นนี้คงเป็นที่ติฉินนินทาเพราะเส้นแบ่งทางเพศอันแตกต่างกัน...

...'รสริน'สวมกอดบิดาสลับกับหอมแก้มชายชวากับด้วยความคิดถึง เสียง
หัวเราะชอบใจดังมาจากบุรุษสูงวัยในเครื่องแบบทหาร แสงอรุณจากกระจกใส
สาดส่องให้เห็นว่าวันเวลาหาได้ปรากฏความสง่าฝั่งผายไปจากบิดาของเธอเลย

แม้จะอยู่ห่างกันไกลครึ่งค่อนโลก...

ท่านได้ทำหน้าที่บิดาอย่างดีที่สุดแล้วในช่วงเวลาที่เธอต้องการ...
 นายทหารใหญ่สายศิระชะพลางยิ้มเย็น ยังมีบุรุษอีกคนที่เขารักและ ใฝ่ใจ
 เสมือนลูก พิรุณจะสืบทอดอำนาจในกองทัพและรักษาเกียรติของเขาไว้ได้ หลังเขา
 เกษียณอายุราชการ คงจะดีไม่น้อยหากผูกมัดคนสองคนที่ตนรักไว้ด้วยกัน
 ได้ตลอดไป...

(กว่าจะถึงพรุ้งนี้, 2555, น. 130, 163-164, 166)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ในนวนิยายของภาพิมล ครอบครัวของรสรินพ่อกับลูกอาศัยอยู่ด้วยกันเป็น
 ลักษณะของครอบครัวไทยรูปแบบครอบครัวเดี่ยวอีกครอบครัวหนึ่งที่มีพ่อทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูลูก ให้ความรักความ
 ออบอ้อมและส่งเสริมในด้านการศึกษแก่ลูกเป็นอย่างดี มีความรักความห่วงใยกันถึงแม้ลูกจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่มีหน้าที่
 การงานที่ดีก็ยังเป็นห่วง จัดหาคุ้มครองที่ตนเองไว้ใจให้กับลูกเพื่อความสบายใจถึงแม้ตนเองจะเสียชีวิตไปแล้วแต่ลูกจะมี
 ชีวิตที่ดีและมีคนดูแล

1.4 ครอบครัวที่แม่อยู่กับลูก หมายถึง ครอบครัวที่พ่อเสียชีวิตหรือพ่อแยกทางกับแม่ ปล่อยให้แม่
 ต้องเลี้ยงดูลูกตามลำพัง เรียกครอบครัวแบบนี้ก็อย่างหนึ่งว่า ครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว มีปรากฏอยู่ในนวนิยายของ
 ภาพิมล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง กว่าจะถึงพรุ้งนี้ กล่าวถึง พิรุณหรือโต้งนายทหารยศพันตรีหนุ่มอนาคตไกลเป็น
 ลูกน้องคนสนิทของพลโทกฤษกร เขาอาศัยอยู่กับแม่ พ่อของพิรุณเสียชีวิตแล้วแม่ของเขาจึงแต่งงานใหม่และสามีใหม่
 ของแม่ก็เสียชีวิตไปแล้วเช่นกันแม่ของพิรุณไม่ได้ทำงานจึงทำหน้าที่แม่บ้านดูแลลูกอย่างเดียว พิรุณมีน้องชายที่เกิด
 จากพ่อเดียวกันชื่อ ตาม และมีน้องชายต่างพ่อชื่อว่า ต่อกับเต่า ทุกคนอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันโดยมีพิรุณทำหน้าที่เป็น
 ผู้นำครอบครัวรับภาระทุกอย่างในการดูแลครอบครัว ดังตัวอย่าง

เขามีแต่น้องชายซึ่งไม่ต่างจากลิงทโมนสามตัว...

“พี่โต้งมาเนาะ พี่ต่อ ขอเต่าเล่นเกมบ้างซี” เด็กชายวัยแปดขวบผลุบหายเข้า
 ไปในห้องอีกครั้ง มีเพียงเสียงโต้เถียงลอดออกมา...

อากาศร้อนอบอ้าวแม้นยามค่ำคืนส่งผลให้ชายหนุ่มต้องปลดกระดุมเสื้อ เผย
 ให้เห็นเสื้อกล้ามตัวใน เขาทิ้งตัวลงบนเก้าอี้โต๊ะทำงานริมหน้าต่างหลังเดินผ่านเสียง
 ทักของแม่ซึ่งกำลังดูละครแล้วตรงเข้าห้องนอนของตน

ในฐานะหัวเรี่ยวหัวแรงเดียวของบ้าน พิรุณมักถือเอาสิทธิพิเศษจากมารดา
 และน้องๆ ได้เสมอ ห้องนอนใหญ่สุดภายในบ้านชั้นเดียวนี้ถูกเขายึดครองไว้เพียง
 คนเดียว ขณะที่แม่กับน้องชายคนรองและน้องชายคนเล็กนอนร่วมกันอีกห้องหนึ่ง
 และห้องนั่งเล่นของบ้านก็กลายเป็นห้องนอนของน้องชายคนที่สามไปโดยปริยาย

(กว่าจะถึงพรุ้งนี้, 2555, น. 63, 71, 94-95)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ครอบครัวของพิรุณ มีสมาชิกที่อาศัยอยู่รวมกันคือ แม่และพี่น้อง ซึ่งเป็น
 ลักษณะของครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบด้วยสมาชิกครอบครัว 1-2 รุ่น คือ แม่ และบุตร พิรุณเป็นลูกชายคนโตจึงมี
 บทบาทเป็นผู้นำครอบครัวที่ต้องทำงานหารายได้เลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวและมีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ
 ที่เกี่ยวกับครอบครัว

1.5 ครอบครัวเด็กกำพร้า หมายถึง ครอบครัวที่พ่อแม่เสียชีวิตไปแล้ว จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า รูปแบบครอบครัวเดี่ยวที่ลูกเป็นกำพร้าต้องใช้ชีวิตด้วยตนเองอยู่ตามลำพัง ปรากฏอยู่ในนวนิยายของภาพิมล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง พรางพนา กล่าวถึง โมรียาหรือเหมียวต้องใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังในห้องเช่าของ อะพาร์ตเมนต์แห่งหนึ่ง แม่ของโมรียาเสียชีวิตไปตั้งแต่เธอยังเด็ก จนเมื่อเธอเรียนอยู่ระดับมหาวิทยาลัยพ่อของโมรียาก็ป่วยและเสียชีวิตไปอีกคน โมรียาต้องลาออกจากมหาวิทยาลัยเพราะเธอไม่มีเงินจ่ายค่าเล่าเรียน และเธอต้องทำงานหารายได้ดูแลตัวเอง โมรียามีเพื่อนสนิทคนหนึ่งชื่อภูมิจิ ครอบครัวของภูมิจิมีฐานะดี เขามีหลานสาวชื่ออิงอิงหรือ อิงฟ้าเป็นเด็กที่ไม่แข็งแรงมีโรคประจำตัวทั้งเบาหวาน ธาลัสซีเมีย ภูมิแพ้ตัวเอง และกระดูกพรุน ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนได้เหมือนเด็กปกติ โมรียาเป็นคนเรียนหนังสือเก่งจนได้ทุนการศึกษาภูมิจิจึงชวนโมรียามาเป็นครูสอนพิเศษให้อิงอิงดังตัวอย่าง

ห้องพักขนาดยี่สิบสองตารางเมตรในอะพาร์ตเมนต์ห้าชั้นเปรียบเสมือนบ้านหลังเดียวที่โมรียามี เธอย้ายมาอยู่ที่นี่ได้สี่ปีแล้ว นับแต่ตัดลินใจมาหางานทำที่กรุงเทพฯ

เส้นทางชีวิตของเธอเปลี่ยนไปนับแต่สูญเสียพ่อซึ่งเป็นครอบครัวคนเดียวที่เหลืออยู่และต้องออกจากมหาวิทยาลัยกลางคัน จากหญิงสาวอนาคตไกลผู้มีความฝันจะได้ทำงานดี ๆ เลี้ยงดูพ่อให้สุขสบาย เธอต้องทำงานหนักเพื่อเลี้ยงดูตัวเอง โมรียาถือคติไม่เลือกงานไม่ยากจน เธอเคยผ่านประสบการณ์หลากหลายแต่ไม่เคยมีลี้กงานที่มอบอนาคตมั่นคงแก่เธอ

...“พ่อเหมียวเป็นครู เหมียวก็ต้องทำได้สิ”

โมรียาหวนคิดถึงพ่อที่เป็นครูมาก่อนชีวิตเป็นครูด้วย จิตวิญญาณเธอภูมิใจที่เกิดเป็นลูกของพ่อ แม้บางครั้งเคยนึกสงสัยในสิ่งที่พ่อทำว่าทุ่ทุเท ถึงเพียงนั้นเพื่ออะไร...

(พรางพนา, 2566, น. 27, 33)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า รูปแบบของครอบครัวเดี่ยวที่เกิดขึ้นในครอบครัวไทยปัจจุบัน เมื่อพ่อแม่เสียชีวิตและไม่มีญาติพี่น้องให้พึ่งพิง ลูกต้องกลายเป็นเด็กกำพร้าใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังและดิ้นรนหารายได้เลี้ยงดูตนเอง อย่างเช่นย โมรียาเธอเป็นลูกคนเดียวเมื่อพ่อและแม่เสียชีวิตไปแล้วเธอต้องใช้ชีวิตอยู่เพียงลำพัง ถึงแม้เธอจะได้ทุนการศึกษาแต่ก็ยังมีค่าใช้จ่ายที่เธอต้องใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เธอจึงต้องลาออกจากมหาวิทยาลัยเพื่อทำงานหารายได้เลี้ยงดูตัวเอง

2. รูปแบบครอบครัวขยาย

จากการศึกษานวนิยายของภาพิมล พบว่า รูปแบบของครอบครัวขยายปรากฏในนวนิยายของภาพิมล ดังนี้

2.1 ครอบครัวที่พี่น้องกับหลานจะอาศัยอยู่ด้วยกัน

นวนิยายเรื่อง พรางพนากล่าวถึง ภูผาพี่ชายของภูมิจิเมื่อได้พบกับโมรียา เพื่อนที่ภูมิจิแนะนำมาสมัครเป็นครูสอนพิเศษให้อิงอิง เขาจึงได้แนะนำตัวเองและบอกกับโมรียาเกี่ยวกับสมาชิกที่อาศัยอยู่ในบ้าน ซึ่งมีพี่สาวคนโต

ชื่อภู่ฟ้า ตัวเขาเองชื่อภู่ผา ภู่ผาเป็นน้องคนสุดท้อง และยังมีหลานสาวคือ อิงอิงเป็นลูกของภู่ฟ้า พ่อแม่ของเขาเสียชีวิตไปหมดแล้ว ดังนั้น เขาถือเป็นลูกชายคนโตของบ้านจึงทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองของบ้านหลังนี้ ดังตัวอย่าง

ภู่ผาเป็นน้องชายคนเล็ก เป็นลูกหลงของบ้าน อายุห่างกับฉันทันเกินรอบ ฉันทันเป็นผู้ปกครองของเขาตั้งแต่พ่อแม่เสีย...

เรามีกันพี่น้อง พี่นางหรือคุณฟ้า...แม่ของอิงอิง เป็นพี่สาวคนโต แล้วก็ฉันทันและนายภู่ผา

(พราภพนา, 2566, น. 11)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า สมาชิกในครอบครัวภูผาอาศัยอยู่ด้วยกันประกอบด้วย พี่สาว ตัวเขาเอง น้องชาย และหลานสาว ถึงแม้พี่สาวจะแต่งงานมีครอบครัวแล้วยังอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน หลังจากที่พ่อแม่เสียชีวิต ภูผาซึ่งมีฐานะเป็นลูกชายคนโตจึงทำหน้าที่เป็นผู้นำของครอบครัว คอยปกป้องดูแลและช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสมาชิกทุกคนในครอบครัว เป็นรูปแบบของครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยายที่เกิดจากครอบครัวพื้นฐานหรือครอบครัวเดี่ยวตั้งแต่สองครอบครัวขึ้นไปมารวมกัน ลักษณะสำคัญที่ทำให้ครอบครัวขยายมีความแตกต่างจากครอบครัวเดี่ยวก็คืออำนาจในการวินิจฉัยหรือตัดสินใจต่าง ๆ ของครอบครัวจะอยู่กับผู้ที่มีอำนาจจริงในครอบครัว มักจะเป็นญาติผู้ใหญ่ที่อาวุโสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง กล่าวคือ ถ้าอยู่ในระบบเครือญาติแบบนับถือญาติฝ่ายพ่อเป็นใหญ่ ผู้ที่มีอำนาจในครอบครัวก็จะได้แก่ ทวด ปู่ หรือญาติอาวุโสของฝ่ายชายและมีอาวุโสสูงสุดตามลำดับโดยตรงขึ้นไป ถ้าเป็นในสังคมที่มีการนับถือญาติทางฝ่ายหญิงเป็นใหญ่ ผู้ที่มีอำนาจในครอบครัวถ้ามีใช้ญาติหญิงผู้อาวุโสทางฝ่ายแม่ก็อาจจะได้แก่ พี่ชายหรือน้องชายของญาติหญิงที่อาวุโสทางฝ่ายภรรยาแล้วแต่ธรรมเนียมประเพณีของแต่ละครอบครัว

2.2 ครอบครัวที่ญาติผู้ใหญ่ต้องรับอุปการะหลานของตนเองให้มาอาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัว

นวนิยายเรื่อง น้ำค้างเปื้อนสี กล่าวถึง น้ำหนึ่งเด็กหญิงวัยแรกสาวต้องมาพักอาศัยอยู่กับป้าของเธอ ชื่อกุสุมาซึ่งเป็นญาติคนเดียวกับที่เหลื่ออยู่ เนื่องจากพ่อกับแม่ของเธอเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางรถยนต์ ป้ากุสุมาเป็นแม่หม้ายสามีของเธอเสียชีวิตจากโรคมะเร็งปอดและเธอได้พบกับดัสกรชายหนุ่มพนักงานขายประกันที่ทำหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับคำรักษาพยาบาลของสามีเธอขณะป่วย ดัสกรคอยให้กำลังใจกับกุสุมาจนเริ่มสนิทสนมกัน ดัสกรเล่าเรื่องครอบครัวของเขาให้เธอฟังว่าเขามีลูกติดคนหนึ่งชื่อ ดรธณ ซึ่งเขาส่งไปให้แม่ช่วยเลี้ยงดูอยู่ ส่วนตัวเขาเองก็เดือดร้อนเพราะมีภาระหนี้สินกุสุมาจึงรู้สึกสงสาร เมื่อสามีเสียชีวิตกุสุมาจึงชวนให้ดัสกรมาอยู่ด้วยกัน ดัสกรรู้ว่ากุสุมาเป็น ญาติหม้ายมีฐานะดีจึงตกลงมาใช้ชีวิตร่วมกันกับคุณกุสุมา และได้ขอให้ดรัสกรลูกชายของตนเองมาอยู่ด้วย ดังตัวอย่าง

กุสุมาอารมณ์ดีขึ้นเล็กน้อยเมื่อได้จับกาแฟอุ่นๆ เธอนั่งทอดค้อมองเด็กหญิงวัยแรกสาวอย่างพิจารณา เรียกว่าแกเป็นญาติคนเดียวกับที่เหลื่ออยู่ก็ได้ ทันทันที่ทราบข่าวการเสียชีวิตของน้องสาวและน้องชาย เธอจึงรีบขึ้นเครื่องบินไปขอนแก่นทันที โชคดีที่ญาติฝ่ายพ่อของเด็กหญิงต่างก็มีภาระ น้ำหนึ่งจึงตกอยู่ในอุปการะของเธอ ด้วย ความยินยอมพร้อมใจจากทุกฝ่าย

(น้ำค้างเปื้อนสี, 2560, น. 8)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า เมื่อผู้นำของครอบครัวได้แก่ พ่อ แม่เสียชีวิต หากครอบครัวนั้นมีลูกส่วนใหญ่แล้วจะได้รับการดูแลโดยญาติพี่น้อง ดังเช่น กุสุมาเป็นพี่สาวแม่ของน้ำหนึ่งเมื่อรู้ว่าน้องสาวและน้องชายเสียชีวิตก็รับอุปการะเลี้ยงดูน้ำหนึ่งหลานสาวให้เขามาอยู่ในบ้านเดียวกับเธอ นอกจากนั้นในบ้านของเธอยังมีดัสกร

สามีใหม่ของเธอและดริณลูกติดของเขาอยู่อาศัยในบ้านเดียวกันด้วย ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นรูปแบบของครอบครัวไทยแบบขยายที่มีบุคคลมาจากหลายครอบครัวมาอยู่อาศัยร่วมกัน

2.3 ครอบครัวที่สร้างบ้านอยู่บริเวณเดียวกัน

นวนิยายเรื่อง Water & Fire คู่อ่อนซ่อนเร้น กล่าวถึง วิหารทำงานในบริษัทโฆษณาแห่งหนึ่ง และ คเชนทร์หรือเซนจบการศึกษาจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยชื่อดัง คเชนทร์เป็นคนไม่ชอบเข้าสังคมจึงเลือกทำงานเทศน์อยู่ที่บ้าน ทั้งสองคนได้รู้จักกันตอนที่ไปเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่เมื่อห้าปีที่แล้ว วิหารเพิ่งเลิกกับแฟนจึงเดินทางไปท่องเที่ยวเธอได้พบกับคเชนทร์ขณะที่เธอกำลังไหว้ขอพรจากพระธาตุดอยสุเทพ และหลังจากนั้นก็พบเขาอีกที่ดอยอินทนนท์และขณะที่จะเดินทางไปดอยอ่างขางจึงทำให้ได้มีโอกาสทำความรู้จักกัน เธอรู้สึกประทับใจในคุณภาพของคเชนทร์มากเมื่อกลับมาที่กรุงเทพฯ วิหารก็ได้ติดต่อและคุยกับเขาอีกจนกระทั่งได้แต่งงานกันและเธอต้องย้ายเข้าไปอยู่กับครอบครัวของเขา ครอบครัวของคเชนทร์มีเชื้อสายคนจีนจึงเป็นครอบครัวใหญ่ที่ญาติพี่น้องมีบ้านอยู่ในบริเวณเดียวกันทั้งหมด มีอาแม่ อาโกวเพ็ญ อาเจ็ก และลูกสาวของอาโกวเพ็ญ 3 คน คือลูกสาวคนโต ชื่อเพชรพลอย เป็นแพทย์ ลูกสาวคนรองกำลังศึกษาปริญญาโทที่ประเทศอังกฤษ และลูกคนสุดท้องชื่อทับทิม กำลังเรียนที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ ดังตัวอย่าง

*วิหารเคยชวนคเชนทร์มองหาบ้านสักหลัง แยกออกไปอยู่ตามลำพังสามปี
ภรรยา ตั้งแต่ใช้ชีวิตคู่ปีแรก ทว่าเขาก็ยกเรื่องแม่ซึ่งเป็นฝ่ายลืนมามีกับย่าซึ่งอายุ
มากแล้วขึ้นมาอ้าง เพราะวิหารเห็นแก่เขา จึงยอมพับความตั้งใจของตน...*

*บ้านหลังลึกที่สุดในจำนวนบ้านสามหลังบนเนื้อที่เดียวกัน อยู่ใกล้รั้วใหญ่
มากที่สุด คือบ้านที่เป็นเรือนหอของหนุ่มสาว ทุกคืนก่อนถึงบ้านวิหารจะส่ง
ข้อความบอกคเชนทร์ เขาจะออกมาเปิดรั้วและรอปิดรั้วให้เธอไม่ว่าตึกตื่นแค่ไหนก็
ตาม...*

(Water & Fire คู่อ่อน...ซ่อนเร้น, 2564, น. 14, 18, 28)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ครอบครัวคนไทยที่มีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ญาติพี่น้องจะอาศัยอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ที่ประกอบด้วยสมาชิกหลายรุ่น โดยเฉพาะครอบครัวที่มีผู้ใหญ่เพื่อลูกหลานจะได้รับผิตชอบดูแล ซึ่งถือเป็นหน้าที่หนึ่งของสมาชิกในครอบครัวที่จะแสดงถึงความกตัญญูต่อผู้ใหญ่ อย่างเช่น คเชนทร์ที่ครอบครัวของเขาอยู่ร่วมกันกับอาแม่ และยังมีครอบครัวของอาโกว กับครอบครัวอาเจ็ก ทั้งหมดสร้างบ้านอยู่ในบริเวณเดียวกันเป็นรูปแบบของครอบครัวขยายที่มีเครือญาติหลายครอบครัวมาอยู่รวมกันแม้จะไม่ได้อยู่บ้านเดียวกันแต่ก็ยังคงสร้างบ้านอยู่ในเนื้อที่เดียวกัน

สรุปผลการวิจัย

ภาพสะท้อนรูปแบบครอบครัวไทยในนวนิยายของภาพิมล แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. ครอบครัวเดี่ยว

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า นวนิยายของภาพิมลพบว่า รูปแบบของครอบครัวประเภทนี้มี 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) ครอบครัวที่พ่อแม่ลูกอาศัยอยู่ด้วยกัน เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ 2) ครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ 3)

ครอบครัวที่พ่อกับลูก 4) ครอบครัวที่แม่อยู่กับลูก ซึ่งครอบครัวเดี่ยวลักษณะที่ 3 และ 4 นี้ อาจเกิดจากพ่อหรือแม่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต และ 5) ครอบครัวเด็กกำพร้าที่ต้องอาศัยอยู่คนเดียว เพราะพ่อแม่เสียชีวิตไปทั้งคู่

2. ครอบครัวขยาย

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า นวนิยายของภาพิมลพบว่า รูปแบบครอบครัวขยายมี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ครอบครัวที่พี่น้องกับหลานจะอาศัยอยู่ด้วยกัน เนื่องจากมีพี่น้องคนใดคนหนึ่งแต่งงานและมีบุตรแล้วแต่มีการนำครอบครัวของตนเองมาอาศัยอยู่รวมกันกับพี่น้อง 2) ครอบครัวที่ญาติผู้ใหญ่ต้องรับอุปการะหลานของตนเองให้มาอาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัวเนื่องจากพ่อแม่เสียชีวิต 3) ครอบครัวที่สร้างบริเวณเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนรูปแบบครอบครัวไทยในนวนิยายของภาพิมลพบว่าจุดเด่นของนวนิยายคือผู้เขียนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัวไทยผ่านประสบการณ์ของตนเองได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นโรคประจำตัวทำให้ร่างกายไม่แข็งแรง และต้องได้รับการสนับสนุนดูแลจากครอบครัวให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ยุธฉัตร บุญสนิท (2554) ได้กล่าวว่า ทศนคติของนักเขียนย่อมเกิดขึ้นภายหลังประสบการณ์และการศึกษา ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าได้รับอิทธิพลมาจากประสบการณ์ชีวิตที่ได้มาจากสังคมนั้นเอง ดังนั้น นวนิยายในฐานะวรรณกรรมชนิดหนึ่งจึงมีอิทธิพลต่อสังคมและได้รับอิทธิพลจากสังคมในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่า รูปแบบของครอบครัวในนวนิยายของภาพิมลมีสองประเภทคือ ครอบครัวเดี่ยวกับครอบครัวขยาย ครอบครัวเดี่ยวมี 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) ครอบครัวที่พ่อแม่ลูกอาศัยอยู่ด้วยกัน เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ 2) ครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ ครอบครัวลักษณะนี้อาจเกิดจากพ่อแม่แยกทางกัน หรือครอบครัวที่พ่อหรือแม่อยู่ในวัยทำงานและมักจะทำงานในเมืองจึงส่งลูกไว้ให้ปู่ย่าตายายหรือญาติผู้ใหญ่ช่วยเหลือ 3) ครอบครัวที่พ่อกับลูก 4) ครอบครัวที่แม่อยู่กับลูก ซึ่งครอบครัวเดี่ยวลักษณะที่ 3 และ 4 นี้ อาจเกิดจากพ่อหรือแม่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต จะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นครอบครัวพ่อเลี้ยงเดี่ยว หรือครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว และ 5) ครอบครัวเด็กกำพร้าที่ต้องอาศัยอยู่คนเดียว เพราะพ่อแม่เสียชีวิตไปทั้งคู่ สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ สุพัตรา สุภาพ (2542, น. 36) ที่อธิบายว่า ครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขนาดเล็กประกอบด้วยพ่อ แม่และลูก ลูกนี้เป็นบุตรบุญธรรมก็ได้ และสอดคล้องกับ ZHANG XIAOJIAO (2558, น. 49) ที่อธิบายว่า ลักษณะครอบครัวไทยมักจะเป็นครอบครัวแบบเดี่ยว โดยประกอบด้วยพ่อแม่และลูก คนที่เป็นพ่อแม่จะเป็นคนที่รับหน้าที่เลี้ยงดูลูกและดูแลครอบครัว นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2562, น. 4) ที่อธิบายว่า ครอบครัวเดี่ยว คือ ครอบครัวที่ประกอบด้วยบุคคลที่ใช้ชีวิตร่วมกันฉันสามีภรรยาอาจมีหรือไม่มีบุตร พ่อหรือแม่อยู่กับบุตร หรือพี่น้องหรือญาติไม่เกินสองรุ่นใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน

ครอบครัวขยายมี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ครอบครัวที่พี่น้องกับหลานจะอาศัยอยู่ด้วยกัน เนื่องจากมีพี่น้องคนใดคนหนึ่งแต่งงานและมีบุตรแล้วแต่มีการนำครอบครัวของตนเองมาอยู่ในบ้านหลังเดียวกันร่วมกับพี่น้อง 2) ครอบครัวที่ญาติผู้ใหญ่ต้องรับอุปการะหลานของตนเองให้มาอาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัวเนื่องจากพ่อแม่เสียชีวิต และในบ้านที่พ่อกับลูกนั้นมีสมาชิกของครอบครัวตนเองอาศัยอยู่รวมอยู่ด้วยกัน และ 3) ครอบครัวที่สร้างบ้านในบริเวณเดียวกัน โดยเฉพาะครอบครัวคนไทยที่มีเชื้อสายจีน ส่วนใหญ่ญาติพี่น้องจะอาศัยอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ที่ประกอบด้วยสมาชิกหลายรุ่น เพื่อช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน จึงสร้างครอบครัวที่บริเวณเดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ

นักวิชาการ คณพศ สิทธิเลิศ (2551, น. 37-46) ได้กล่าวว่า ครอบครัวขยายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรก ประกอบด้วยสมาชิกในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ ลูกหลาน และปู่ย่าตายาย สมาชิกในครอบครัวตั้งแต่ 3 รุ่นขึ้นไปอาศัยอยู่ด้วยกันและมีผู้สูงอายุในครอบครัว ประเภทที่สองคือ ครอบครัวขยายที่มีญาติคนอื่น ๆ ในครอบครัว อาศัยอยู่ร่วมชายคาเดียวกันกับคนอื่น ๆ เช่น พี่น้องของปู่ หรือพี่น้องของพ่อแม่ และรวมถึงญาติคนอื่น ๆ ลุง ป้า น้า อา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชิตดา ยิ้มแย้ม (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ภาพครอบครัวในนวนิยายรางวัลซีไรต์ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของครอบครัวขยายคือ ลูก ๆ ซึ่งออกเรือนไปมีครอบครัวแล้ว ก็สร้างครอบครัวที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกันกับบ้านพ่อแม่ของตน การสร้างครอบครัวที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกันทำให้สมาชิกในครอบครัวเป็นกลุ่มก้อน ทำให้สมาชิกครอบครัวรู้ตระหนักรู้ถึงความรู้สึกชอบและบทบาทของตนเอง และยังทำให้สมาชิกในครอบครัวเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดผ่านการพึ่งพาอาศัยระหว่างกัน โดยเฉพาะเมื่อครอบครัวเผชิญความลำบากหรือปัญหาต้องการความช่วยเหลือ ครอบครัวก็จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันและแบ่งปันน้ำใจให้แก่กัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนรูปแบบครอบครัวไทยในนวนิยายของภาพิมล มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลและสังคม

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเผยแพร่ให้กลุ่มบุคคลทั่วไปและชาวต่างชาติใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจและปรับตัวอยู่ในสังคมและครอบครัวไทยได้อย่างมีความสุข

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนรูปแบบครอบครัวไทยในวรรณกรรมอื่น ๆ เพื่อเข้าใจภาพสะท้อนรูปแบบครอบครัวไทยในวรรณกรรมที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2562).

นิยามและประเภทครอบครัว. ค้นคืนจาก [https:// infocenter.nationalhealth.or.th/sites/default/files/นิยามและประเภทครอบครัว.pdf](https://infocenter.nationalhealth.or.th/sites/default/files/นิยามและประเภทครอบครัว.pdf).

คณพศ สิทธิเลิศ. (2551). ครอบครัวไทย: ความเปลี่ยนแปลง. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 4(7), 37-46.

ภาพิมล (นามแฝง). (2555). *กว่าจะถึงพรุ่งนี้*. กรุงเทพมหานคร: ธราธรพับลิเคชั่น.

ภาพิมล (นามแฝง). (2558). *แกะรอยกามเทพ*. สนพ. กรุงเทพมหานคร: แจ่มใส.

ภาพิมล (นามแฝง). (2560). *น้ำค้างเปื้อนสี*. กรุงเทพมหานคร: ดี.ดี.ดี.ปรีนท์ แอนด์ ดิจิตอล.

ภาพิมล (นามแฝง). (2561). *ตะวันข้างแรม*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์คำ.

ภาพิมล (นามแฝง). (2564). *Water & Fire คู่ร้อนซ่อนเร้น*. กรุงเทพมหานคร: หลวยสุ.

ภาพิมล (นามแฝง). (2566). *พรางพนา*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์คำ.

ยุรฉัตร บุญสุนิต. (2554). *วรรณกรรมกับสังคมเมือง*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รสริน ดิษฐบรรจง, สิริวรรณ นันทจันทร์, และประเทือง ทินรัตน์. (2554). ภาษากับภาพตัวแทนความรุนแรงต่อผู้หญิงในนวนิยายครอบครัวไทย: การศึกษาภววิธีทางอรรถศาสตร์. *วารสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 36(1), 37-158.

วิชลดดา ยิ้มแย้ม. (2558). *ภาพครอบครัวในนวนิยายรางวัลซีไรต์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.

วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2541). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ธรรมชาติ.

สุพัตรา สุภาพ. (2542). *สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี* (พิมพ์ครั้งที่ 10).

กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

สำนักงานกิจการเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.). *เซเว่นบุ๊คอวอร์ด ครั้งที่ 16*. ค้นคืนจาก

<https://7book.csrcpall.com/รีวิว/ใต้ฝุ่น>.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.). (2562). *สพฐ.คัดเลือกหนังสือดีเด่นประจำปี 62จำนวน12เล่ม*

หวังกระตุ้นการอ่าน. ค้นคืนจาก <https://www.thaipost.net/main/detail/29709>.

ARC Award-อ้าคออวอร์ด (2560). *Live สด...การประกาศผล ARC Award ครั้งที่ 1 ประจำปีพ.ศ. 2560*. ค้นคืนจาก

https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=1983077598608261.

ZHANG XIAOJIAO (2558). *ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมรางวัลงานสัปดาห์หนังสือ 2556-2557*.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.

ความสัมพันธ์ของบุคคล: ภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรม

รางวัลยุวศิลปินไทย พ.ศ. 2564-2566*†

Reflections on the Relationship of Persons in Literature of the Thai Young Artist Award, during 2021-2023

CHEN YING*†, จันทร์สุตา ไชยประเสริฐ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*Email : cy23923@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ของบุคคลในวรรณกรรมรางวัล ยุวศิลปินไทย พ.ศ. 2564 - 2566 มีขอบเขตคือหนังสือรวมเรื่องสั้นจำนวน 6 เล่ม และนวนิยายจำนวน 6 เล่มโดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและวิเคราะห์ด้วยบทวนิยาย ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ของบุคคลมี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมพบว่า ในสังคมมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว ครูกับนักเรียน คู่รัก เพื่อน และคนแปลกหน้า ไม่ว่าจะเป็นประเภทใดจะเกิดความสัมพันธ์ที่ดีและไม่ดี ที่ตีมาจากความรัก ความเข้าใจ ความเคารพ การดูแลและความเข้าใจซึ่งกันและกัน หากไม่มีสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว บุคคลย่อมจะเกิดความขัดแย้งกัน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม ในด้านบุคคลกับที่อยู่อาศัย อาหาร ยารักษาโรค ธรรมชาติและความสะดวกสบายสะท้อนให้เห็นถึงระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด สภาพแวดล้อมตอบสนองความต้องการวัสดุและสนับสนุนจิตใจให้บุคคล ขณะที่ภูมิปัญญาและการกระทำของมนุษย์ก็ได้มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมด้วย 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสัตว์ พบว่า บุคคลเป็นกลุ่มที่มีน้ำใจต่อสัตว์เลี้ยง ความรักและการดูแลของบุคคลได้ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลกับสัตว์ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคมพบว่า กฎหมาย ค่านิยม และวัฒนธรรมกำหนดพฤติกรรมของบุคคลและในขณะเดียวกันก็ช่วยพัฒนาความก้าวหน้าของบุคคล

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์ของบุคคล ภาพสะท้อน รางวัลยุวศิลปินไทย

---

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ “ความสัมพันธ์ของบุคคล: ภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมรางวัล ยุวศิลปินไทย พ.ศ. 2564-2566” หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

†นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Abstract

This research aims to analyze reflections on human relationships in six short story collections and six novels winning the Youth Thai Artist Award, during 2021 – 2023. The research finds four aspects of human relationships, as the following. 1) Human relationships with other people, including between family members; teachers and students; lovers; friends; and strangers. No matter whoever concerned, either a good or bad relationship has occurred. Key factors of a good relationship are love; understanding; respect; care; and mutual trust, without these interpersonal conflicts happen instead. 2) Human relationship with environment, dealing with residence; food; medicine; the nature; and beliefs. This aspect reflects the close relationship between humans and nature as the acquirer and the provider. The environment supports humans by supplying materials and mental relaxation, while human wisdom and conduct make changes to the environment. 3) Human relationships with animals, human kindness; affection; and care create good relationships between humans and their pets. 4) Human relationships with society, laws; values; and cultures form human behavior and provide humans progress, as well.

Keywords : interpersonal relationships, Reflection, Thai Young Artist Award

บทนำ

วรรณกรรมทำให้ชีวิตของผู้อ่านสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังที่สุเรศ โขติอุตมพันธ์ (2561, น. 19) ได้กล่าวว่า “วรรณกรรม” (literature) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากตัวอักษร วรรณกรรมที่ดีได้ช่วยขยายขอบเขตของจิตใจและความรู้สึกอันละเอียดอ่อนจนมาถึงจุดที่เราสามารถจัดการกับความซับซ้อนต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ด้วยความเข้าใจความหมายของวรรณกรรมมาองสังคมจะได้พบว่า วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กันและแยกจากกันไม่ได้ ซึ่งอิงร สุพันธ์ วณิช (2558, น. 6) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมกับสังคมเป็นสิ่งที่ผูกพันกันและวรรณกรรมจะสะท้อนทั้งความคิด ความเชื่อและความเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดยั้ง

เมื่อวรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคม ผู้คนส่วนใหญ่จะนิยมเลือกอ่านวรรณกรรมร้อยแก้วโดยเฉพาะนวนิยายและเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ คุณค่า ความสัมพันธ์ของบุคคล และด้านอื่น ๆ ของสังคมที่ผู้เขียนมักนำเสนออยู่ในวรรณกรรมด้วย ดังนั้นในทุกปีจะมีการจัดประกวดวรรณกรรมเพื่อคัดเลือกผลงานวรรณกรรมที่ดี เช่น รางวัลซีไรต์ รางวัลพานแว่นฟ้า ซึ่งรางวัลดังกล่าวต่างมีลักษณะเฉพาะและเปิดกว้างรับผลงานจากผู้เขียนหลายกลุ่ม แต่มีรางวัลหนึ่ง คือ รางวัลยุวศิลปินไทย (Young Thai Artist Award) ชุติพร เอี่ยมประดิษฐ์ (2563, น. 9) กล่าวว่า รางวัลยุวศิลปินไทยเป็นรางวัลที่มูลนิธิเอสซีจีร่วมกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานด้านศิลปะชั้นนำของประเทศจัดขึ้น โครงการนี้ได้รับความร่วมมือที่ดีจากคณะผู้ร่วมจัดงานทุกฝ่าย รางวัลนี้เปิดโอกาสให้ยุวศิลปินผู้รักงานศิลป์ อายุ 18 - 25 ปี ส่งผลงานศิลปะสร้างสรรค์เข้าแข่งขันเชิงชั้นถึง 6 สาขา ได้แก่ สาขาศิลปะ 2 มิติ ศิลปะ 3 มิติ ภาพถ่าย ภาพยนตร์ วรรณกรรม และการประพันธ์ดนตรี

จากการศึกษาเบื้องต้นผู้วิจัยได้เห็นว่าเรื่องสั้นและนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย พ.ศ. 2564-2566 ได้นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคลในหลายด้าน มีประเด็นเด่น คือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมส่วนใหญ่

เป็นความสัมพันธ์ที่ดี ภาพที่สะท้อนให้เห็นได้มากที่สุดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นความสัมพันธ์ที่มีความรัก การดูแลซึ่งกันและกัน และรู้จักแบ่งปันความสุขและความอบอุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดีทำให้คนในสังคมเข้ากันได้อย่างกลมกลืนมากขึ้น และมองเห็นถึงความดีงามของความเป็นคน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ของบุคคลสิ่งต่าง ๆ ในสังคมเพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ของบุคคลรูปแบบต่าง ๆ อย่างชัดเจนที่อยู่ในสังคมไทย และได้มีแนวทางสร้างความสัมพันธ์ในการสื่อสารกับคนอื่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ของบุคคลในวรรณกรรมรางวัลยูนิเซฟประเทศไทย พ.ศ. 2564-2566

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนในวรรณกรรม

ภาพสะท้อนในวรรณกรรมเป็นแนวคิดที่อธิบายให้เห็นว่า สิ่งต่าง ๆ ในสังคม เช่น สภาพความเป็นอยู่ ประเพณี ค่านิยมของสังคมเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นได้จากวรรณกรรม ดังวิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2541, น. 21) ที่กล่าวว่า วรรณคดีเป็นเครื่องแสดงอารยธรรมของสังคม และในขณะเดียวกัน วรรณคดีก็เป็นกระจกเงาสะท้อนความเป็นมา และเป็นไปของสังคมได้ดีที่สุดอีกด้วย

2. แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคล

บุคคลในสังคมต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่น จึงได้เกิดหลายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม เทตพงษ์ คงแก้ว (2566, น. 4) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึงสัมพันธ์ภาพเป็นพฤติกรรมหนึ่ง ที่บุคคลกระทำต่อกัน สัมพันธภาพจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลเข้าใจความคิดของกันและกันเป็นการสร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของบุคคล สัมพันธภาพระหว่างบุคคลจะโดยร่างกายและภาษาแสดงออกมาให้ผู้คนเข้าใจ สัมพันธภาพที่เกิดจากความรัก ความผูกพัน และความอบอุ่น จะเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์ตัวบทนวนิยายและเรื่องสั้น (Textual Analysis) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม และความสัมพันธ์ของบุคคล เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้
2. ศึกษาประวัติความเป็นมาและวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลยูนิเซฟประเทศไทย
3. สรรวจวรรณกรรมที่ได้รางวัลยูนิเซฟประเทศไทยและคัดเลือกวรรณกรรมรางวัลยูนิเซฟประเทศไทย โดยเลือกวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมไทย จึงได้คัดเลือกนวนิยายและเรื่องสั้นจำนวน 12 เรื่องนี้ ใน พ.ศ. 2564-2566 เพื่อเป็นตัวแทนการศึกษาให้เห็นความสัมพันธ์ของบุคคลในยุคปัจจุบัน จำนวน 12 เล่มแบ่งเป็น นวนิยายจำนวน 6 เล่ม ได้แก่ *ช่วงระยะเวลาแห่งการพักยาวหนึ่งปี* ขอให้สิ่งสำคัญคงอยู่ตลอดไป *เสียงเพรียกร้องของหัวใจ* และ *Billie and The Fountain of Youth* ความตายของวิทย์ *กรทีละกู่* ขอเพียงเวลาหยุดพักหายใจ เรื่องสั้น จำนวน 6 เล่ม ได้แก่ *จุดเกิดเหตุ*

- เจ้าของชีวิต ต้นไม้/ใบหญ้า/น้ำชา/แสงแดด เรื่องเล่าของสเตลลา ในสวนฉันทน์ บทจรของวิฬาร์
4. วิเคราะห์ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ของบุคคลในวรรณกรรมรางวัลยูนิเซฟไทย พ.ศ. 2564-2566
  5. นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

นวนิยายและเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลยูนิเซฟไทย พ.ศ. 2564-2566 ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของบุคคลในวรรณกรรมรางวัลยูนิเซฟไทย พ.ศ. 2564-2566 ได้พบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมมีหลายรูปแบบ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และความสัมพันธ์ระหว่างคนแปลกหน้า ซึ่งความสัมพันธ์ทุกรูปแบบมีทั้งดีและไม่ดี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว

สมาชิกในครอบครัวคือบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันทางสายเลือดหรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันทางกฎหมายและ/หรือประเพณี มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แต่เนื่องจากสมาชิกแต่ละคนในครอบครัวมีอายุ เพศ การศึกษา ค่านิยม และความคิดที่แตกต่างกัน จึงทำให้ในครอบครัวได้เกิดความสัมพันธ์กันได้หลากหลาย รายละเอียดต่อไปนี้

1) พ่อแม่มีหน้าที่ที่ติดต่อกับลูก

พ่อแม่เหมือนครูของลูก ในครอบครัวพ่อแม่ต้องมีหน้าที่สอนให้ลูกได้รู้จักโลกนี้ ได้สร้างค่านิยมอย่างถูกต้อง เป็นแบบอย่างที่ดี มีหน้าที่ทำงานหาเงินมาเลี้ยงลูก เพื่อให้ลูกได้มีการเติบโตในครอบครัวอย่างมีความสุข ดังตัวอย่างในเรื่อง เงาะ ในรวมเรื่องสั้น จุดเกิดเหตุ กล่าวถึง พ่อป่วยและกำลังจะตาย แต่เพราะความห่วงใยของพ่อ พ่อจึงพยายามเก็บเงินให้ลูกในอนาคตและหวังว่าลูกได้มีความสุขตลอดไป ดังตัวอย่าง

“ปารู้ว่าสักวัน... แต่ไม่คิดว่าจะเร็วแบบนี้” พ่อเว้นระยะไป

“อยากขอโทษ... ที่ส่งพวกมึงสองคนได้ แค่นี้ 10 ปี 20 ปี หรือนานกว่า

แต่ถ้าย้อนกลับไปได้... ป่าจะทำเหมือนเดิม... ความภาคภูมิใจเดียวที่ไอ้ขี้เมาคนนี้ ภูมิใจ
ครอบครัว... พ่อแม่... พี่น้อง.. ทั้งชีวิต ป่าพยายามทำให้พวกมึงไม่ต้องอายุใคร ไม่ใช่ขาดเหมือนกู
พวกมึงมีกันแค่สองคนพี่น้อง จับกันให้มันให้แน่น... กูรักพวกมึงมากนะ”

(จุดเกิดเหตุ, 2564, น. 13)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อกับลูกและหน้าที่ของพ่อในครอบครัว นอกจากจะเลี้ยงดูครอบครัวแล้ว พ่อยังต้องรับผิดชอบสอนให้ลูกเติบโตอย่างมีความสุข คำนึงถึงอนาคตของลูก พยายามรับผิดชอบหน้าที่พ่อ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคม ความรัก ความอบอุ่น การดูแลของพ่อที่มีต่อลูกได้ช่วยส่งเสริมความสามัคคีและความสุขของครอบครัว นอกจากนี้ จากวิธีที่พ่อแสดงความรักให้ลูกยังได้สะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมไทย วิธีที่พ่อแสดงความรักต่อลูก ๆ นั้นไม่ได้แสดงออกผ่านคำพูดโดยตรง แต่เป็นการใส่ใจรายละเอียดต่าง ๆ ในชีวิต และเป็นความรักที่ยิ่งใหญ่

2) พ่อแม่เป็นคนแปลกหน้าสำหรับลูก

ในครอบครัวที่ขาดความรักและการสื่อสาร พ่อแม่ไม่ให้อบอุ่นและความรักแก่ลูก ทำให้ลูกไม่เชื่อใจต่อพ่อแม่ อย่างนั้นสำหรับลูกพ่อแม่จะเหมือนเป็นคนแปลกหน้า ดังตัวอย่างในเรื่อง บ้านของ สเตลลา ในรวม เรื่องสั้น *เรื่องเล่าของสเตลลา* กล่าวถึง เพราะพ่อแม่มีทะเลาะกันที่บ้านบ่อย ความสัมพันธ์ระหว่างอาร์มันโดกับพ่อแม่ก็ไม่ค่อยดี เขาไม่ยอมฟังพ่อแม่ทะเลาะกันจึงชอบเดินไปนั่งที่บึงน้ำหลังหมู่บ้าน มีวันหนึ่งเป็นวันเกิดของอาร์มันโด เพื่อให้เขาได้รู้สึกมีความสุข พ่อแม่เตรียมอาหารอร่อยและตกลงว่าวันนี้จะไม่ทะเลาะกัน แต่ไม่ก็นาทีก็ทะเลาะกันต่อหน้าลูก ดังตัวอย่าง

“สุขสันต์วันเกิดนะลูกรัก” ..ทั้งสองคนพูดขึ้นมาพร้อมกันราวกับนัดแนะกันไว้แล้วเป็นอย่างดี อาร์มันโดยังคงเหม่อลอย แม้กระทั่ง ตอนที่แม่ของเด็กหนุ่มวางเค้กขึ้นสวยลงบนจานที่สะอาดสะอาดหน้า อาร์มันโดก็ยังคงเงียบงัน ไม่ได้แสดงปฏิกิริยาอะไรเลย นอกจากม่านตาที่เบิก ขยายเล็กน้อย ดวงตาของเด็กหนุ่มมองหน้าพ่อกับหน้าแม่

(เรื่องเล่าของสเตลลา, 2565, น. 13)

จากตัวอย่างได้เห็น ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างพ่อแม่กับลูก การทะเลาะกันของพ่อแม่ทำให้ลูกรู้สึกสงสัย ไม่ได้ได้รับความอบอุ่นและความรักที่อยู่ในครอบครัว ซึ่งสะท้อนให้เราเห็นว่า คำพูดและการกระทำของพ่อแม่มีความสำคัญมากต่อการเติบโตของลูก พฤติกรรมที่ดีของพ่อแม่จะได้สร้างบรรยากาศครอบครัวที่ดีให้ลูก ส่งผลให้ลูกได้รับความสุข แต่พฤติกรรมที่ไม่ดีของพ่อแม่จะทำให้ใจของลูกรู้สึกพ่อแม่ไม่ใช่เป็นคนอย่างสนิทและเป็นคนที่พึ่งพาได้ รู้สึกว่าตัวเองไม่ใช่เป็นคนที่สำคัญในครอบครัว ทำให้กลายเป็นคนที่มีบุคลิกเงียบ ไม่ชอบสื่อสารกับคนอื่น

3) ลูกช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของพ่อแม่

เมื่อลูกยังเป็นเด็ก พ่อแม่เป็นผู้ปกครองและมีหน้าที่เลี้ยงลูกให้ดี ๆ แต่เมื่อลูกเติบโตขึ้น ลูกจะมีอิสระในด้านความคิดและชีวิตของตัวเอง จึงได้เริ่มมีความสามารถมาช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของพ่อแม่ ดังตัวอย่างในเรื่องเงาะ ในรวมเรื่องสั้น *จุดเกิดเหตุ* กล่าวถึง ในครอบครัวที่มีพี่สาวหนึ่งคนและน้องชายหนึ่งคน เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ค่อยดี พี่สาวจึงตัดสินใจไม่เรียนต่อ พยายามไปทำงานหาเงินเลี้ยงดูครอบครัวร่วมกับพ่อและส่งน้องชายไปโรงเรียน ดังตัวอย่าง

สำหรับผม ทุกวันคือการออกจากบ้านตั้งแต่ก่อน 6:30 ฝ่าแสงอ่อนและลมหนาว 25 กม. ไปรับเธอแล้วหาอะไรกินด้วยกันก่อนเข้าเรียน ตกเย็นไปส่งเธอที่ร้านไอศกรีมซึ่งเป็นงานพิเศษในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ เธอเข้างาน 7:30 บางครั้งหากมีประชุมร้านก็อาจเลิกเกือบ 5 ทุ่ม ผมเคยขอทำงานที่เดียวกันกับเธอ เราจะได้อยู่ด้วยกัน แม่บอกว่าให้ลองคุยกับพ่อดู

(จุดเกิดเหตุ, 2564, น. 9)

จากตัวอย่างได้เห็น ว่า เมื่อลูกเติบโตมาแล้วเริ่มแบ่งเบาภาระหน้าที่ของพ่อแม่และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพี่น้อง พี่สาวยอมเสียสละผลประโยชน์ของตนเองเพื่อการพัฒนาในอนาคตและความสุขของน้องชาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวที่มีลูกสองคนหรือมีลูกที่เกินสองคนขึ้นไปจะทำให้เกิดปัญหาการใช้เงินของครอบครัว ครอบครัวส่วนใหญ่แต่มีเงินส่งเสียให้ลูกหนึ่งคนไปเรียนต่อได้ ลูกคนอื่นจะต้องปรับตัวออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหาเงินเลี้ยงครอบครัวเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ นอกจากนี้ จากความรักของพี่สาวต่อน้องชายยังสะท้อนให้เราเห็นว่า ใน

สังคมไทย ครอบครัวที่มีลูกสองคนหรือมีลูกที่เกินสองคนขึ้นไป แนวคิดทางศีลธรรมของครอบครัวส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่มีอายุมากกว่าต้องดูแลคนที่อายุน้อยกว่าในครอบครัวที่ชายที่สาวควรแบ่งเบาภาระช่วยพ่อแม่ดูแลน้องชายน้องสาว

4) พี่น้องเป็นเหมือนเพื่อนสนิท

ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องเป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด เนื่องจากมีความสัมพันธ์ทางกันสายเลือด และมีวัยใกล้เคียงกันมากกว่าพ่อแม่ผู้ปกครอง ทำให้พี่น้องไวใจซึ่งกันและกัน ดังตัวอย่างในเรื่อง สายเลือด ในรวมเรื่องสั้น *เจ้าของชีวิต* กล่าวถึง เมื่อหนึ่งชนกกำลังเรียนอยู่ชั้นประถม พี่สาวก็ทำงานและได้แต่งงานมีครอบครัวของตัวเองแล้ว สองคนไม่ได้เจอกันบ่อย แต่สำหรับหนึ่งชนก พี่สาวเหมือนเพื่อนสนิท สามารถปรึกษาปัญหาต่าง ๆ และหยิบยืมของใช้ส่วนตัวได้ ดังตัวอย่าง

เมื่อพี่สาวมีงานมีการทำก็ออกไปมีชีวิตเป็นของตนเองทั้งสองจึงแทบไม่ได้เจอกัน...แต่ความสัมพันธ์ระหว่างหนึ่งชนกกับพี่สาวนั้นเธอบอกว่าค่อนข้างสนิทสนมพอสมควร เมื่อมีปัญหาที่ไม่อยากบอกพ่อแม่ก็สามารถไปปรึกษาพี่สาวได้ และไม่ค่อยจริงจังเรื่องขอยืมชุดหรือเครื่องสำอาง

(เจ้าของชีวิต, 2565, น. 33)

จากตัวอย่างได้เห็นถึง ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องเหมือนเพื่อนสนิท เนื่องจากพี่น้องเป็นคนที่มีวัยใกล้เคียงกันในครอบครัว พี่น้องจึงเชื่อใจและมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันได้ง่ายขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เราเห็นว่า ไม่ว่าจะในด้านความอารมณ์หรือความต้องการในด้านอื่น เมื่ออีกฝ่ายมีความต้องการ พี่น้องจะเป็นผู้คอยให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา

สามีภรรยาเป็นคนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง ทั้งสองคนได้มีความรัก มีความสัมพันธ์กันทางกฎหมายและ/หรือประเพณี ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาเป็นความสัมพันธ์พื้นฐานในสังคมที่ทำให้เกิดสถาบันครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาในวรรณกรรมรางวัลยุวศิลปินไทยเป็นความสัมพันธ์ที่มีความรัก ความเชื่อใจและความเคารพซึ่งกันและกัน รายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สามีภรรยาเป็นคู่แท้ของชีวิต

สามีและภรรยาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดูแลครอบครัวและแบ่งปันหน้าที่ของครอบครัวทำให้ทั้งสองคนได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีเหมือนคนร่วมสายเลือดเดียวกัน ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดแบบนี้จะช่วยให้สองคนสร้างชีวิตร่วมกันได้ ดังตัวอย่างในเรื่อง *เมขลา* ในรวมเรื่องสั้น *บทจรของวิหาร์* ได้กล่าวถึงอรและเกริกเป็นคู่สามีกับภรรยาเกริกเป็นหัวหน้าของอรในบริษัท แต่ฐานะทางครอบครัวของทั้งสองคนไม่เหมือนกัน ครอบครัวของเกริกเป็นชนชั้นสูงและยังมีฐานะร่ำรวย แต่สำหรับอร ครอบครัวยากจนและมาจากสังคมชนบท ภูมิหลังครอบครัวที่แตกต่างกันทำให้เกริกไม่กล้าเล่าเรื่องครอบครัวเองมารบกวนชีวิตของอร ดังต่อไปนี้

อรเปรยอ้อม ๆ กับผมมานานแล้วว่าเธออยากกลับบ้านไปหาน้องและยาย แต่ก็ยังกังวลว่าผมจะไม่ชอบแผนการนี้...ผมบอกเธอว่า เราจะเดินทางไปยังบ้านเกิดของอรเพื่อเยี่ยมเยียนและช่วยจัดการเรื่องต่าง ๆ ในครอบครัวของเธอให้เรียบร้อย ไม่ว่าที่นั่นจะแยแค่ไหน ไม่ว่าต้องใช้เงินเท่าไร ไม่ว่าใครจะรออยู่

(บทจรของวิหาร์, 2566, น. 1)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า สามีรักภรรยามาก ระหว่างภรรยา กับสามีได้มีความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งตามเงื่อนไข การเลือกของคู่สามีภรรยาได้สะท้อนให้เราเห็นถึง ในสังคม เลือกรักกันนอกจากต้องมีความรักที่แท้จริง คนส่วนใหญ่ยัง พิจารณาฐานะสังคม การทำงาน และภูมิหลังครอบครัวอีกด้วย แต่ถ้าทั้งปัจจัยมีความแตกต่างกันมาก ต้องมีความ เข้าใจและยอมรับมาช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสามีกับภรรยา

2) สามีกับภรรยาเป็นคู่อริ

เมื่อสามีกับภรรยาเกิดความขัดแย้งกัน ทั้งสองคนก็มองสาเหตุของความขัดแย้งจากมุมมองของตนเอง ส่งผลให้ทั้งสองคนไม่ได้เข้าใจกันจึงเกิดทะเลาะกัน ดังตัวอย่างในเรื่อง บ้านของสเตลลา ในรวมเรื่องสั้น *เรื่องเล่าของสเตลลา* กล่าวถึง หลังจากความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ของอาร์มันโดไม่ดี พ่อก็ไม่ค่อยอยากกลับบ้านมาเพราะกลับมาแล้วต้องทะเลาะกับแม่ตลอด แม่บอกอาร์มันโดว่าจะไม่เชื่อพ่ออีกแล้วเพราะพ่อของเขามีเมียน้อย และพ่อกลับมาก็ไม่สนใจเธอทำให้แม่เสียใจมาก ดังตัวอย่าง

ดังนั้นแล้วเรื่องที่พ่อกลับบ้านดึกตื่นน่าจะไม่ใช่ปัญหาที่ทำให้ทั้งสองคนเริ่มจะไม่ลงรอยกัน และมันก็ใช่ เพราะปัญหาที่แท้จริงนั้นไม่ได้อยู่ไกลขนาดนั้น...อาร์มันโด ยังจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวัน 19 ...แม่ของเขาตอบโต้ได้อย่างแรง พร้อมกับใช้นิ้วชี้หน้าพ่อโดยไม่สนใจเขา

(เรื่องเล่าของสเตลลา, 2565, น. 11)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า สามีกับภรรยาขาดความเชื่อใจและการสื่อสาร ซึ่งสะท้อนให้เราเห็นถึงความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างสามีกับภรรยาจะทำให้ครอบครัวเกิดปัญหา ความเชื่อใจและการสื่อสารเป็นสิ่งที่สำคัญที่ได้รักษาชีวิตการแต่งงานให้ยืนยาว ไม่เช่นนั้นจะสูญเสียความรักไปได้ง่ายและเกิดความขัดแย้งกัน จึงจะส่งผลให้อีกฝ่ายนอกใจคนอื่น

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

เพื่อนเป็นบุคคลที่มีความคิดและค่านิยมใกล้เคียงกัน ถึงแม้ว่าเพื่อนเป็นคนที่ไม่ได้ร่วมสายเลือด แต่เป็นคนที่ได้มีความช่วยเหลือ อบอุ่นและความรักซึ่งกันและกัน เมื่อเพื่อนทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นไม่เหมือนกัน จึงจะเกิดความขัดแย้งกัน รายละเอียดดังต่อไปนี้

1) เพื่อนมีความคิดไม่ลงรอยกัน

คนได้กลายเป็นเพื่อนเป็นเพราะมีสิ่งที่ชอบและความคิดที่เหมือนกัน แต่เพื่อนทั้งสองฝ่ายไม่ได้เหมือนกันตลอดไป บางเวลาถ้าระหว่างเพื่อนมีความรู้สึกที่แตกต่างกัน จะเกิดปัญหาขึ้นได้ง่าย ดังตัวอย่างในเรื่อง เพทาย ในรวม เรื่องสั้น *เจ้าของชีวิต* กล่าวถึง กฤติญดาคิดว่าสังคมต้องมียุติธรรมต่อทุกคนเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่เพื่อน ๆ คิดว่าเรื่องโกงข้อสอบไม่ใช่เป็นสิ่งที่ไม่ยุติธรรมกับเพื่อนคนอื่น ๆ เมื่อกฤติญดาไม่เห็นด้วยเพื่อนกัน เพื่อนทุกคนก็ทำสิ่งที่ไม่ดีต่อกฤติญดาด้วย ดังตัวอย่าง

“มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนที่โรงเรียนนิดหน่อย” [...]

“รุนแรงขนาดนั้นเลยเหรอ.....”

“ก่อนหน้านี้ฉันเคยบอกครูว่ามีคนพยายามโกงข้อสอบ แล้วอีกฝ่ายไม่พอใจก็เลยโดน

แกล้งนะ”

(เจ้าของชีวิต, 2565, น. 20)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า ระหว่างเพื่อนขาดความเชื่อใจต่อกัน ขาดความเชื่อใจต่อกันจะทำให้ทั้งสองฝ่ายขาดการสื่อสารและทำให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจผิด จึงเกิดความขัดแย้งกัน ซึ่งสะท้อนให้เราเห็นถึงในสังคมโรงเรียนมีการโกงข้อสอบ ปรากฏการณ์แบบนี้จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนที่ไม่ดี

2) เพื่อนเป็นคนที่ได้ช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ในสังคม พวกเราได้มีเพื่อนหลายคน เพื่อนทุกคนจะมีชีวิตและการทำงานที่ไม่เหมือนกันเมื่อเราพบเจอปัญหายากลำบาก เพื่อนจะกลายเป็นคนที่มอบความรัก ความช่วยเหลือและอบอุ่นให้แก่เราเพื่อช่วยเราแก้ปัญหาในชีวิต ดังตัวอย่างในเรื่องนวนิยายชื่อเรื่อง *ช่วงระยะเวลาแห่งการพักยาวหนึ่งปี* ได้กล่าวถึง ห่วงลูกชายของตาร เมื่อเวลาขับรถไปปรับแฟนได้พบอุบัติเหตุเสียชีวิตไปแล้ว ครอบครัวของตารยากจนมาก ไม่มีเงินทำพิธีศพให้ห่วง เพื่อนบ้านส่วนใหญ่ในหมู่บ้านนี้มาช่วยเขาทำงานพิธี บางคนเอาอาหารมาด้วย บางคนมาช่วยเป็นเจ้าภาพ ดังตัวอย่าง

งานฌาปนกิจของห่วงถูกจัดขึ้นอย่างเรียบง่าย โดยมีลูกพาสามีของครูป่าอาสาเป็นเจ้าภาพในครั้งนี้ ตารไม่มีเงินมากมายนัก รายได้จากการเก็บของเก่าขายคงไม่เพียงพอในการจัดงานศพ ข้าวปลาอาหาร ทุกอย่างเพื่อนบ้านก็ช่วยกันเตรียมกันหา

(ช่วงระยะเวลาแห่งการพักยาวหนึ่งปี, 2564, น. 9)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า เมื่อเพื่อนพบปัญหา เพื่อนบ้านทุกคนยินดีให้ช่วยเหลือเพื่อนซึ่งสะท้อนให้เราเห็นว่า ในสังคมไทย ผู้คนยังมีน้ำใจต่อกัน พวกเขาอมรับช่วยเหลือคนอื่นแก้ไขปัญหา เพื่อนเป็นคนที่ได้ให้สนับสนุนความรักและอบอุ่น โดยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนได้ดีขึ้น

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างคนแปลกหน้า

คนแปลกหน้าเป็นคนที่เจอกันครั้งแรกหรือเป็นคนที่ยังไม่เคยสร้างความสัมพันธ์กัน เนื่องจากทั้งสองฝ่ายยังไม่ได้สร้างความเชื่อใจซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ระหว่างคนแปลกหน้าจึงเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ลึกซึ้ง ดังตัวอย่างในเรื่อง *เสียงที่ไม่มีใครได้ยิน* รวมใน *เรื่องสั้น เรื่องเล่าของ สเตลลา* กล่าวถึง มีผู้ชายหนึ่งคนมาถึงหมู่บ้านชายฝั่งของ คนนี้เป็นคนหน้าตาดี ที่ได้เล่าเรื่องให้เด็ก ๆ ฟัง แม้ว่าชาวบ้านทุกคนยังไม่รู้จักชื่อของเขาก็ชอบและยอมรับเขามาก ได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเขา ดังตัวอย่าง

พ่อค้าที่ไม่มีใครรู้จักมาแล้ว...คนในหมู่บ้านต่างก็ให้การต้อนรับกับชายหนุ่มคนนี้เป็นอย่างดี จัดหาอาหารเลิศรสให้ได้ลิ้มลอง แนะนำและพาไปเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ...

(เรื่องเล่าของสเตลลา, 2565, น. 35)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า ชาวหมู่บ้านมีน้ำใจมากที่ได้ยินดียอมรับคนที่ไม่รู้จัก ซึ่งสะท้อนให้เราเห็นว่า ในสังคมไทย ระหว่างคนแปลกหน้าได้มีอบอุ่นและความเชื่อใจกัน ถึงแม้ว่าระหว่างคนแปลกหน้าไม่ได้รู้จักกันเวลานาน แต่ได้มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พฤติกรรมที่ดีแบบนี้จะได้ส่งเสริมสังคมได้ดีขึ้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม

บุคคลกับสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด บุคคลต้องการรับสิ่งต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อม และสภาพแวดล้อมต้องการการป้องกันจากบุคคล ดังต่อไปนี้

2.1 ธรรมชาติเป็นแหล่งพึ่งพิงของมนุษย์

ในธรรมชาติมีหลายวัสดุ อย่างเช่นต้นไม้ ดอกไม้ หินและอื่น ๆ เป็นสิ่งที่ได้เอามาทำเป็นยา ด้วยใช้วิธีทาหรือกิน มันจะได้ช่วยมนุษย์รักษาโรคต่าง ๆ ดังตัวอย่างในเรื่อง *โรคระบาด* ในรวม *เรื่องสั้น เรื่องเล่าของสเตลลา* กล่าวถึง

น้องชายของอีสเทลติดเชื้อโรคระบาดเหมือนชาวบ้านคนอื่น โรคนี้เสียหายไม่ได้ อีสเทลไปหาหมอโอดินมารักษา น้องชาย โอดินพยายามหายา สุดท้ายได้พบว่าพิษของต้นไม้ในป่าได้ช่วยน้องชายรักษาโรคให้ดีขึ้น ดังตัวอย่าง

ยาที่เธอลองปรุงขึ้นจากยางที่มีพิษของต้นไม้ในป่ากับสมุนไพรอื่น ๆ ... ดักของเหลวสีเขียวที่กำลังร้อนได้ที่ใสในถ้วยเล็ก ๆ ขนาดพอดีมือ ... “มันได้ผล” ... “ตัวก็ไม่ร้อนจัดหรือเย็บเจ็บแล้ว แอมตุ้มก็เริ่มหายไปบ้างแล้ว นี่มัน...วิเศษไปเลย”

(เรื่องเล่าของสเตลลา, 2565, น. 53)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า พิษของต้นไม้ในป่ากับสมุนไพรอื่น ๆ ได้เอามาทำเป็นยาช่วยรักษาโรคระบาด ซึ่งสะท้อนให้เราเห็นว่า มนุษย์มีความต้องการธรรมชาติ และธรรมชาติได้เตรียมสิ่งของต่าง ๆ ให้แก่มนุษย์เพื่อช่วยมนุษย์รักษาสุขภาพและมีชีวิตได้ดีขึ้นในสังคม และจากผู้หญิงคนนี้ใช้ต้นไม้ทำเป็นยายังสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของมนุษย์

2.2 ธรรมชาติทำร้ายต่อมนุษย์

ธรรมชาติกับมนุษย์อยู่รวมกัน สำหรับมนุษย์ ธรรมชาติได้มีประโยชน์ที่ดีต่อมนุษย์ แต่นอกจากด้านที่ดี ธรรมชาติยังทำร้ายต่อมนุษย์ด้วย อย่างเช่นน้ำท่วม แผ่นดินไหวและภัยธรรมชาติอื่น ดังตัวอย่างในเรื่อง เงาะ ในรวมเรื่องสั้น *จุดเกิดเหตุ* กล่าวถึง ที่บ้านมีแค่เงินเดือนของพ่อมาเลี้ยงลูกได้ หลังภัยพิบัติทางธรรมชาติน้ำท่วมใหญ่ สถานะทางเศรษฐกิจของบริษัทที่พ่อทำงานไม่ดีและต้องมีกำหนดลดพนักงาน ความกดดันของนโยบายลดพนักงาน ทำให้ชีวิตของครอบครัวนี้ยากลำบากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

ตอนนั้นบริษัทของพ่อเริ่มมีนโยบายลดพนักงาน พ่อจึงต้องเร่งยอดขายให้มากขึ้น ทำงานหนักขึ้น อีกทั้งในตอนนั้น ค่าครองชีพหลังเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ที่ “น้องน้ำ” ทะลักเข้ากทม. และเขตนิคม อุตสาหกรรมใหญ่ในภาคกลางจน “เอาไม่อยู่” ผมกับพี่ก็อยู่ช่วงมัธยม ค่าใช้จ่ายในบ้าน จึงพุ่งขึ้นเช่นกัน

(จุดเกิดเหตุ, 2564, น. 8)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า มนุษย์กับธรรมชาติมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เมื่อเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ จะทำให้สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงไป การดำเนินชีวิตของผู้คนจะไม่สะดวกสบายเหมือนชีวิตเดิม สูญเสียทรัพย์สิน หรือรุนแรงที่สุดคือเสียชีวิต ซึ่งสะท้อนให้เราเห็นว่า ธรรมชาติมีอิทธิพลอย่างมากต่อการอยู่รอดของมนุษย์ ภัยธรรมชาติจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ลดลง สำหรับกลุ่มที่มีรายได้สูงจะได้ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติไม่มาก แต่สำหรับกลุ่มที่มีรายได้น้อย ภัยพิบัติทางธรรมชาติจะทำให้ผู้คนไม่ได้มีชีวิตความเป็นอยู่ตามปกติ เพราะคนที่มีรายได้น้อยต้องพยายามลดค่าใช้จ่ายด้านอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย การขนส่ง เลี้ยงลูก เป็นต้น

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสัตว์เลี้ยง

มนุษย์กับสัตว์เลี้ยงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด สัตว์เลี้ยงได้เป็นเพื่อนของมนุษย์ ช่วยลดความกดดันและได้มอบความรัก ในขณะเดียวกันมนุษย์เป็นเจ้าของได้เลี้ยงสัตว์เลี้ยงให้มันที่อยู่อาศัยและอาหารกินด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในเรื่อง ปลาจมน้ำ ในรวมเรื่องสั้น *เจ้าของชีวิต* กล่าวถึง เด็กหญิงได้เลี้ยงปลาตัวหนึ่งที่บ้านปลาตัวนี้ชื่ออัส สำหรับเด็กหญิง อัสเป็นเพื่อนสนิทของเธอ เมื่อเธอพบสิ่งที่เสียใจในโรงเรียน อัสจะพยายามช่วยให้เธอยิ้มและสนุก จึงเด็กหญิงรักอัสมากและตั้งใจดูแลอัสทุกวัน ดังตัวอย่าง

หลายครั้งที่ล้มเดินออกมาปลอบใจเธอ ลูบหลังด้วยครีบลีเกิ้ล ๆ พะงาบปากพูดอะไรสักอย่าง...หลายวันจากนั้น ล้มมีโชว์พิเศษไว้เหยียวยาวใจที่บอบบางของเธอทุกเย็น...เธอลืมบางเรื่องเสียสนิท เธอโกรธความเลินเล่อและไม่รู้จักเอาใจใส่ของตนเอง อยากให้ล้มเอาหางมาพาด หน้าแดง ๆ ต่อความประมาทครั้งนี้

(เจ้าของชีวิต, 2566, น. 48-53)

จากตัวอย่างได้เห็นว่า สัตว์เลี้ยงกับคนมีความเชื่อใจและการพึ่งพาท่อกัน ซึ่งสะท้อนให้เราเห็นว่า ในสังคมสัตว์เลี้ยงได้กลายเป็นเพื่อนอย่างสนิทของคน มันจะช่วยคนแก้อารมณ์ที่ไม่ดี และช่วยคนลดลงความกดดันจากสังคม เนื่องจากทั้งสองฝ่ายได้อยู่รวมเวลานาน จึงคนกับสัตว์เลี้ยงได้สร้างความรักและความเชื่อใจซึ่งกันและกัน ทำให้คนได้รับความสุขในชีวิต

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคม

สังคมเป็นครอบครัวใหญ่ที่บุคคลอาศัยอยู่ร่วมกัน ในสังคมบุคคลได้สร้างวัฒนธรรม ค่านิยม ความคิด กฎหมาย และด้านอื่น ๆ บุคคลกับสังคมจึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด บุคคลมีหน้าที่สร้างสังคมให้ดี ๆ และสังคมช่วยให้บุคคลได้รับคุณค่าและข้อกำหนดที่ถูกต้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.1 ค่านิยมของสังคม

ค่านิยมคือสิ่งที่ควรต้องทำ บุคคลอาศัยอยู่ในสังคม ได้รับผลกระทบจากการศึกษา วัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ จากสังคม ประสบการณ์จากสังคมในหลายด้านจะช่วยสร้างค่านิยมของบุคคล ทำให้ค่านิยมได้รับการสืบทอดและการพัฒนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในนวนิยายชื่อเรื่อง *ความตายของวิทย์ กรทีละกูล* ได้กล่าวถึง เมื่อทีละกูลอายุ 4 ขวบ แม่เสียชีวิต เนื่องจากโรคกล้ามเนื้อหัวใจ มีเพียงทีละกูลอาศัยอยู่กับพ่อ แต่พ่อไม่ได้รับผิดชอบดูแลทีละกูลให้ดี ๆ ทีละกูลไม่ชอบอยู่บ้านกับพ่อ ชอบไปหาเพื่อนและแม่เพื่อนทุกวัน ดังตัวอย่าง

แม่ธีร์ใจดีกับผมเสมอ เธอชอบให้ผมไปกินที่บ้านประจำ แต่ผมต้องแอบกินไม่จู้จี้ พ่อผมจะเอาไปทิ้งถ้าเจอพร้อมคำพูดที่ว่า “แกไปเอาขนมจากบ้านไอ้เพื่อนเวรของแกทำไม บ้านแกก็มีปัญญาซื้อไว้”

(ความตายของวิทย์ กรทีละกูล, 2566, น. 11)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ผู้หญิงคนนี้สงสารเด็กชายที่ไม่มีแม่ดูแลจึงชอบเอาขนมมาให้ลูกคนนี้กินบ่อย จากการกระทำของผู้หญิงคนนี้ได้สะท้อนให้เราเห็นค่านิยมในด้านคนควรใจดีต่อคนอื่น การช่วยเหลือของคนต่อคนอื่นได้ช่วยสร้างสังคมอย่างมีความอบอุ่นและความรักมากขึ้น นอกจากนี้จากตัวอย่างเรายังได้เห็นพ่อไม่ให้ลูกรับประทานอาหารจากผู้อื่น ถ้าอยากกินขนมก็ต้องกินเป็นของตัวเอง ซึ่งการกระทำของพ่อคนนี้ได้สะท้อนให้เราเห็นถึงค่านิยมเป็นบุคคลต้องมีศักดิ์ศรีของตัวเอง ไม่ควรเอาสิ่งของและทรัพย์สินของผู้อื่น

3.2 ความคิด

ความแนวคิดของบุคคลมาจากสังคมและได้มีความก้าวหน้าไปพร้อมกับการพัฒนาของสังคมด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง เรื่องเล่าของสเตลลาในรวมเรื่องสั้น *เรื่องเล่าของสเตลลา* กล่าวถึง โนอาห์และเลียมเป็นคู่รักเป็นชายกับชาย เริ่มต้นโนอาห์กลัวเพื่อน ๆ รู้เขาชอบผู้ชายก็อยากแยกกันกับเลียม มีวันหนึ่งสองคนไปถ่ายรูปด้วยกัน โนอาห์ได้พบกับ

อีสเทลในบ้านเก่า ตอนนั้นอีสเทลกลายเป็นหญิงชราแล้ว หลังฟังเรื่องของอีสเทล โนอาห์เข้าใจว่าความรักที่จริงไม่ต้องสนใจเป็นกับใคร และไม่ต้องสนใจความคิดเห็นของคนอื่น เขาแน่ใจว่าจะอยู่กับเลียมตลอดไป อีสเทลได้เห็นในสมัยตอนนี้ความรักของเพศเดียวกันได้รับความยอมรับจากคนอื่น อีสเทลอิจฉามาก คิดในใจว่าถ้าอีสเทลกับโนวาได้อาศัยอยู่สมัยนี้คงจะได้รับความสุขเหมือนโนอาห์กับเลียม ดังตัวอย่าง

“เด็กสองคนนั้น คงไม่ใช่แค่เพื่อนกันหรอก” เธอถอนหายใจออกมาเบา ๆ “ถ้าเป็นสมัยพวกเรานั้นไม่อยากจะนึกภาพเลย” ภาพในหัวของเธอเต็มไปด้วยภาพที่แสนจะป่าเถื่อน แวบหนึ่งเธอเองก็แอบอิจฉาเด็กพวกนั้น เหมือนกันที่สามารถทำอะไรได้อย่างเปิดเผย “นี่โนวา” เธอเอ่ยเรียก จากนั้นจึงกุมมือของคนที่นั่งข้าง ๆ เอาไว้นั่น สองสายตาจ้องมองกันอย่างลึกซึ้ง “เธอไม่ได้ผิดสัญญาหรอกนะ”

(เรื่องเล่าของสเตลลา, 2565, น. 63)

จากสองตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ความคิดของผู้คนในด้านเพศเดียวกันค่อยๆ ได้รับการเปลี่ยนไป ซึ่งสะท้อนให้เราเห็นว่า ความคิดความเชื่อเชื่อมโยงกับสังคมมากขึ้น การพัฒนาของสังคมจะขับเคลื่อนความก้าวหน้าด้านความคิดของผู้คน ตามการพัฒนาของสังคม ผู้คนยอมรับความรักเพศเดียวกันได้มากขึ้น ทุกคนได้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทุกประเภทควรได้รับความเคารพอย่างเท่าเทียมกันจากสังคม และยังสะท้อนให้เราเห็นว่า การยอมรับด้านความรักของคนเพศเดียวกันแสดงให้เห็นถึงความท้าทายต่อความคิดแบบเดิมและสังคมให้ความสำคัญต่อสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลมากกว่าเมื่อก่อน

3.3 กฎหมาย

กฎหมายมีบทบาทที่สำคัญต่อสังคม ได้มีประโยชน์ต่อการป้องกันความมั่นคงของสังคม ยังเป็นเครื่องมือที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและมาตรฐานทางศีลธรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง บทส่งท้าย รวมในเรื่องสั้น *เจ้าของชีวิต* กล่าวถึง พิริยาดา พิษุต์ม์ และหนึ่งชนกได้ช่วยกฤติญาดาพบความจริงว่า ดานุศักดิ์เป็นคนฆ่าเธอรหว่างทะเลาะกับกฤติญาดา กฤติญาดาไม่ได้เป็นฆ่าตัวตาย ดังนั้น ภายใต้ระบบกฎหมายทั้งสองคนถูกลงโทษแล้ว ดานุศักดิ์โทษคือไม่เจตนาฆ่าแต่ทำร้ายจนถึงแก่ความตายด้วยบันดาลโทษ และพ่อของหนึ่งชนกโทษคือล่วงละเมิดทางเพศเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ดังตัวอย่าง

ไม่นานนักศาลชั้นต้นก็มีคำตัดสินให้นายดานุศักดิ์... ทว่าจำเลยให้การสารภาพจึงลดโทษกึ่ง... สังคมได้ถกเถียงต่อกระบวนการ ยุติธรรมในคดีฆ่าคนตายและคดีพรากรผู้เยาว์ โดยมีความเห็นควรปรับให้มีการลงโทษที่รุนแรงขึ้นเพื่อไม่ให้ ผู้คิดจะกระทำผิดมองว่าได้รับโทษเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

(เจ้าของชีวิต, 2565, น. 73)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า กฎหมายเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นข้อกำหนดให้พฤติกรรมของบุคคล เมื่อมีนักโทษทำสิ่งชั่วร้ายต่อบุคคลคนอื่นและสังคม กฎหมายจะช่วยสังคมแก้ไขปัญหาได้ คนทั่วไปคิดว่า ระบบกฎหมายปัจจุบันนี้มีคำตัดสินต่อนักโทษยังไม่หนัก ซึ่งสะท้อนให้เราเห็นว่า สังคมให้ความสำคัญกับผู้ตกเป็นเหยื่อยังไม่พอและให้ความสนใจต่อการทำความผิดทางอาญาไม่มากพอ ปราบปรามการฉ้อโกงนี้ส่งผลให้ผู้คนไม่เชื่อระบบกฎหมายในสังคมและคิดว่าระบบกฎหมายมีความยุติธรรม คำตัดสินจากกฎหมายไม่หนักจะเพิ่มจำนวนนักโทษ ลดความไว้วางใจของบุคคลต่อกฎหมายของสังคม และทำให้สังคมไม่ได้พัฒนาอย่างมั่นคง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของบุคคล: ภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมรางวัลยูนิเซฟประเทศไทย พ.ศ. 2564-2566 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ของบุคคลในวรรณกรรมรางวัลยูนิเซฟประเทศไทย พ.ศ. 2564-2566 โดยศึกษานวนิยายและเรื่องสั้นของรางวัลยูนิเซฟประเทศไทย พ.ศ. 2564-2566 จำนวน 12 เรื่อง โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและการวิเคราะห์ตัวบทนวนิยายและเรื่องสั้น ได้สรุปผลดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่อยู่ในสังคมมีหลายประเภท ได้แก่ ระหว่างสมาชิกในครอบครัว เช่น พ่อแม่กับลูก สามีกับภรรยา พี่น้องกัน ญาติกัน เป็นต้น และยังมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่อยู่ในโรงเรียน เช่น ครูกับนักเรียน และรวมถึงบุคคลในสังคม เช่น ระหว่างคนแปลกหน้า ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่กล่าวถึงมีทั้งดีและไม่ดี ที่ดีเกิดจากความรักและความเข้าใจระหว่างบุคคล ที่ไม่ดีเกิดจากความขัดแย้งระหว่างบุคคล
2. บุคคลกับสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กัน สภาพแวดล้อมให้กับมนุษย์เป็นอาหาร ที่อยู่อาศัย ความเชื่อ เป็นต้น เพื่อมีประโยชน์ให้มนุษย์มีชีวิตรอด หากสภาพแวดล้อมเกิดสิ่งที่ไม่ดี เช่น ภัยธรรมชาติจะส่งผลให้มนุษย์ด้านทรัพย์สินและชีวิตเสียหายไป
3. ความเอาใจใส่ ความรักและความไว้วางใจซึ่งกันและกันเป็นเงื่อนไขที่บุคคลกับสัตว์เลี้ยงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดสัตว์เลี้ยงได้ช่วยลดความเหงาของบุคคลและบุคคลได้ช่วยดูแลสัตว์เลี้ยงให้มันได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในสังคม
4. บุคคลกับสังคมในด้านกฎหมาย ค่านิยม ความคิดมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด กฎหมายที่ยุติธรรมได้ช่วยกำหนดการกระทำของบุคคล ทำให้บุคคลได้มีค่านิยมอย่างถูกต้องจากสังคม ค่านิยมที่ดีของบุคคลในสังคม เช่น บุคคลควรมีน้ำใจต่อกัน ค่านิยมจะมีผลประโยชน์ที่ดีต่อรักษาความมั่นคงของสังคมและได้ส่งเสริมความก้าวหน้าที่เกี่ยวข้องกับความคิดในด้านเพศเดียวกันของบุคคล

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ของบุคคลในวรรณกรรมรางวัลยูนิเซฟประเทศไทย พ.ศ. 2564-2566 ผลงานวิจัยพบว่านวนิยายและเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลยูนิเซฟประเทศไทย พ.ศ. 2564-2566 ได้สะท้อนให้เห็นถึงทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่อยู่ในสังคมแบ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ดีและความสัมพันธ์ที่ไม่ดี ความสัมพันธ์ที่ดีเกิดจากความรักและความเข้าใจระหว่างกันกับคน ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีเกิดจากการทะเลาะและความขัดแย้งระหว่างบุคคล 2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมพบว่าบุคคลกับทุกสิ่งทุกอย่างของสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด 3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสัตว์เลี้ยงพบว่า ระหว่างบุคคลกับสัตว์เลี้ยงมีความรัก ความเข้าใจและความอบอุ่นซึ่งกันและกัน 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคมพบว่าบุคคลกับสังคมตามความคิดที่สืบทอด ข้อกำหนดด้านกฎหมายและค่านิยมที่ถูกต้องได้รับการพัฒนาและความก้าวหน้าซึ่งกันและกัน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาพสะท้อนในวรรณกรรมที่วิทีย์ ศิวะศรียานนท์ (2541, น. 21) กล่าวว่า วรรณคดีเป็นเครื่องแสดงอารยธรรมของสังคม และความสัมพันธ์ของตัวละครยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคลตามที่ เท็ดพงษ์ คงแก้ว (2566, น. 4) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่บุคคลกระทำต่อกัน สัมพันธภาพจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลเข้าใจความคิดของกันและกันเป็นการสร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของบุคคล สัมพันธภาพ

ระหว่างบุคคลจะโดยร่างกายและภาษาแสดงออกมาให้ผู้คนเข้าใจ สัมพันธภาพที่เกิดจากความรัก ความผูกพัน และความอบอุ่น จะเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ผลการวิจัยครั้งนี้มีเนื้อหาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของสมาชิกในครอบครัวได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ HUANG JINMEI (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมเมืองในละครโทรทัศน์ซีทีคอม สุภาพบุรุษสุดซอย ได้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวเป็นความสัมพันธ์ที่ดี สมาชิกในครอบครัวรักและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่ออีกฝ่ายมีปัญหาสมาชิกในครอบครัวพี่น้องมีความเท่าเทียมกัน ขณะเดียวกัน ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีเกิดขึ้นได้เมื่อสมาชิกในครอบครัวไม่ไว้ใจกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชูลีพร เอี่ยมประดิษฐ์ (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทยพบว่า ด้านมนุษยนิยมในฐานะพลเมืองของสังคม ได้แก่แนวคิดความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคมแนวคิดการต่อสู้เพื่อความดีงามในสังคม แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ZHOU YUNYAN (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยและสิ่งแวดล้อมในนวนิยายที่ได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว พ.ศ.. 2553-2558พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม ชาวเงาะมีวิถีการดำเนินชีวิตที่ผูกพันอยู่กับป่าจึงถือว่าสัตว์ป่า คือเพื่อนและเป็นสมาชิกหนึ่งของครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

ควรเพิ่มการศึกษาจากเรื่องสั้นและนวนิยายของรางวัลยุวศิลปินไทยเพื่อมีการเปรียบเทียบแต่ละสมัยและได้วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของสังคมในด้านชีวิตความเป็นอยู่ การเมือง เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จิระพนธ์ ชันชาวี. (2564). ช่วงระยะเวลาแห่งการพักยาวหนึ่งปี. ค้นคืนจาก <https://www.youngthaiartistaward.com/artist/literature/2021/44/>.
- ชูลีพร เอี่ยมประดิษฐ์. (2563). การนำเสนอแนวคิดมนุษยนิยมในนวนิยายรางวัลยุวศิลปินไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ปิยะสิทธิ์ วานุกุล. (2565). เจ้าของชีวิต. ค้นคืนจาก <https://www.youngthaiartistaward.com/artist/literature/2021/44/>.
- ภูริณัฐ พงกษณ์เนรมิตร. (2564). จุดเกิดเหตุ. ค้นคืนจาก <https://www.youngthaiartistaward.com/artist/literature/2021/44/>.
- วโรตม เตชศรีสุธี. (2566). บทจรของวิฬาร์. ค้นคืนจาก <https://www.youngthaiartistaward.com/artist/literature/2021/44/>.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2541). วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร: ธรรมชาติ.
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2561). ทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ตะวันตกในคริสต์ศตวรรษที่ 20. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิสิทธิ์ กาญจนถาวร. (2566). ความตายของวิทย์ กรทีละกมล. ค้นคืนจาก <https://www.youngthaiartistaward.com/artist/literature/2021/44/>.
- อิงอร สุพันธุ์วนิช. (2558). วรรณกรรมกับสังคม ภาพสะท้อนจากนวนิยายปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: โครงการ เผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- HUANG JINMEI. (2565). ภาพสะท้อนสังคมเมืองในละครโทรทัศน์ sitcom สุภาพบุรุษสุดซอย พ.ศ. 2561-2563. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- ZHOU YUNYAN. (2564). วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยและสิ่งแวดล้อมในนวนิยายที่ได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว พ.ศ. 2553-2558. ใน การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ. ครั้งที่ 12.